

LETO XXIV. — Številka 65

Ustanovitelji: obč. konference SZDL
Jesenice, Kranj, Radovljica, Šk. Loka
in Trzin — Izdaja CP Gorenjski tisk
Kranj. Glavni urednik Anton Miklavčič
— Odgovorni urednik Albin Učakar

GLAS

KRANJ, sreda, 25. 8. 1971

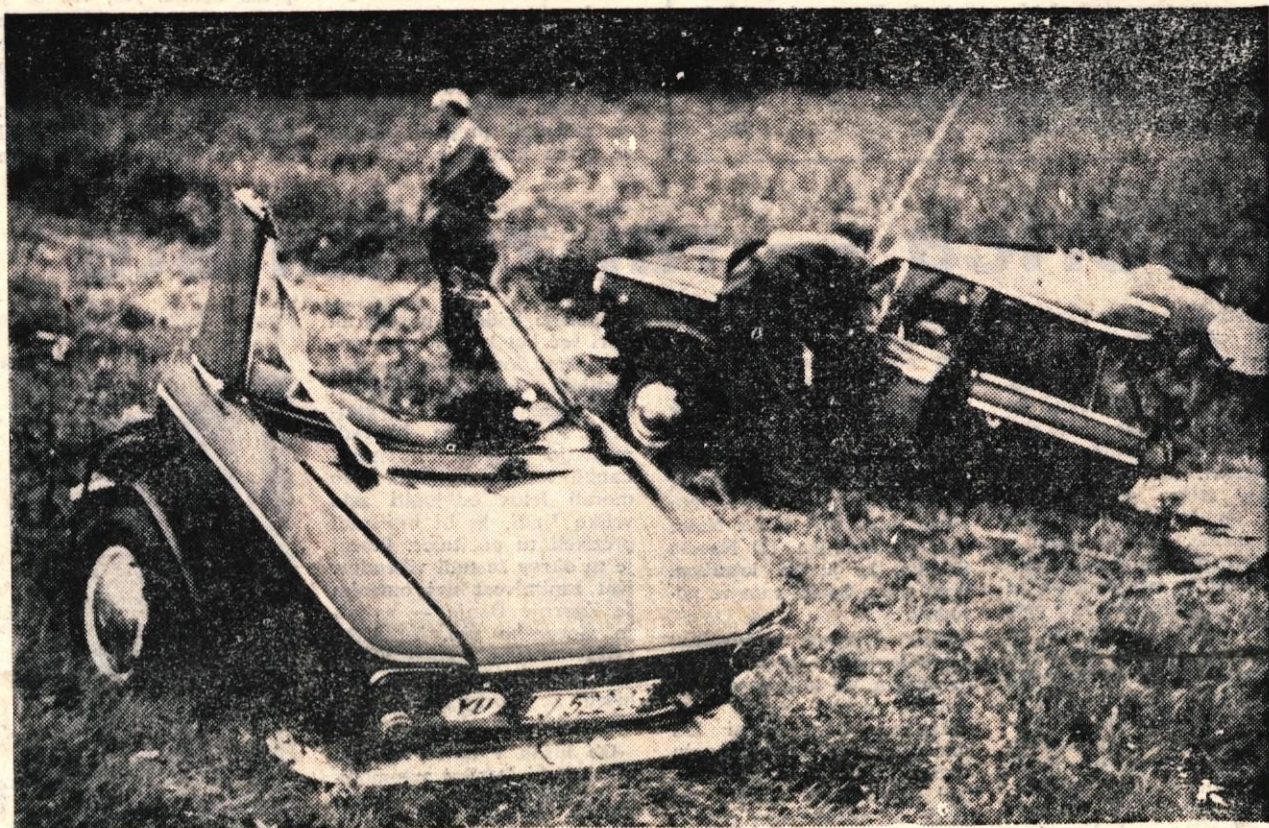
Cena 50 par

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik.
Od 1. januarja 1958 kot poltednik.
Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko.
Od 1. januarja 1964 kot poltednik
in sicer ob sredo in soboto

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKU

Huda nesreča na Meji

Pri vasi Meja na cesti prvega reda se je v nedeljo ob peti uri zjutraj pripetila huda nesreča. Voznik osebnega avtomobila Janez Jakomin iz Ljubljane je vozil proti Kranju z neprimerno hitrostjo glede na mokro cesto. Zadnji pnevmatiki avtomobila sta bili tudi povsem izrabljeni. Avtomobil je zato nenadoma zaneslo s ceste v drevo. Pri tem je avtomobil razbilo na dva dela. Na kraju nesreče sta umrla sopotnika Franc Kaker iz Poljan in njegov sin Anton, v bolnišnici pa je dan kasneje umrl 22-letni Jože Pančur iz Krnice. Hudo ranjena sta bila še voznik Jakomin in sopotnica Marija Pančur iz Krnice.

Sorica — raj za turiste 2. stran

Za visoke stanarine malo udobja

3. stran

Sprehod po kranjski tržnici

5. stran

Gorenjska alpinistična odprava v Hindukuš

8. stran

Kje je Sorica?

Letos je v Sorici preživljala dopust tudi turistka, ki so jo obiskali sorodniki iz Amerike. Ti so na avtobusni postaji v Ljubljani vprašali za čas odhoda avtobusa do Sorice. Izvedeli so, da se do tja sploh ne morejo pripeljati, ker ne vozi noben avtobus. Resnica pa je drugačna. Do Sorice vozijo avtobusi Transturista trikrat dnevno. Očitno je, da se jim na ljubljanski avtobusni postaji ni dalo pogledati v vozni red. Seveda je tako ravnanje povzročilo hudo ogorčenje. Ker to ni prvi tak primer, je bolj priporočljivo, da ljudje, ki ne morejo posredovati pravih podatkov ali povedati, kje je Sorica, drugič raje molčijo. Manj zamere in ogorčenja bo. Opisani primer pa na nas meče slabo luč.

-jg

ZA VESELICE JE ŠKODA DENARJA

Se na Zbonto nad Zalilom pojdit, so nama svetovali v dolini. Tam bosta došla kmeta Franca Demšarja. Zelo napreden in umen gospodar je.

Ni nama bilo žal, da sva ubogala, čeprav sva se hudovala nad izredno strmo in ovinkasto cesto, ob kateri so se začeli prepadi, da so se nama kar lasje ježili. Če

bi zavozila s ceste, bi se zanesljivo našla 800 metrov niže, in od nas treh, Janeza, spačka in mene, ne bi kaj prida ostalo. No, vse se je srečno končalo in tudi Franca Demšarja sva našla doma. Tega sva bila najbolj vesela. Urejeval je nov hlev za 17 glav živine in zato dela ni mogel prekiniti. Pogovarjali smo se kar med njegovim

streženjem mešalcu. Kar malo se je razhudil:

»Kmet v dolini nič ne trpi. Do hiše ima asfalt. Jaz pa sem moral 1964. leta sam graditi cesto. Nihče ni dal nič zraven. Samo na svoj denar in svojo delo sem bil vezan. Ni bilo lahko, saj je moja kmetija kar 888 metrov visoko. No, sama sta najbolje videla, kako visoko smo. Veliko smo morali delati, če pomislim, da je bila hiša med vojno požgana, da smo morali zgraditi novo in (zares je lepa — op. pisca), in da sedaj gradim hlev, za katerega sem dobil kredit pri kmetijski zadrugi. Če tega ne bi bilo, ne vem, kako bi shajal. V novem hlevu bo prostora za 17 glav živine. Tako se bom lahko lotil živinoreje, kar se sedaj zaradi pomanjkanja prostora nisem mogel. Imel sem le 7 glav živine. Lahko bom začel intenzivneje gojiti travo. Letos bom prvič za poskušnjo tudi siliral. Imam namreč dva silosa in sicer jih bom napolnil s koruzo in otavo.«

Ne da bi ga bilo treba veliko spraševati in »stiskati« iz njega odgovore, je Demšar pripovedoval izkušnje, ki jih je dobil na svoji »visoki« kmetiji.

»Kakšnih posebnih dohodkov ni. Varčevati je treba. Vse, kar kupiš, je drago. Na zabavah in na veselicah me nikoli ne boste videli. Škoda denarja. Če ga zapraviš na tak način, ga potem za druge, resnično velike potrebe ni. Če denar porabiš za kaj drugega, vsaj veš, kam si ga dal in korist imaš od njega. V načrtu imam, da bi se lotil živinoreje. Samo škoda je, da na primer, en teden krmila dobiš, drugi teden pa ne. Stalno bi jih morali imeti na zalogi. Pri lesu pa je denarja manj. Imam 38 kubikov letnega etata in to ne vrže veliko, povrhu vsega pa je moj vzde se daleč. Veliko denarja vzamejo delavci in imaš zato komaj plačan šilt. Kot pravim, upam da bo pri živinoreji še največ denarja...«

Demšar je tarna, da ne ve, kako bo z drugo košnjo. Prevelika suša je in trava ne raste rada. Razen tega pa povzroča na Zbonti veliko škodo divjačina, predvsem divje svinje. Proti njim skoraj ni orožja.

Naš pogovor bi bil verjetno daljši in bolj zanimiv, če se ne bi mudilo nam, Franca Demšarja pa je priganjalo delo. Obljubili smo si, da bomo drugič napisali kaj več in pogledali tudi v njegove kmetijske knjige, katere vestno vodi in zapisuje svoje kmetijske izkušnje.

J. Košnjek

Sorica — raj za turiste

Po strmi in ovinkasti cesti po pobočju Rošta je najin spaček pribrel do Sorice. Ze sam pogled na vas ob prihodu iz gozda je čudovit. Po travnikih pod vasjo so razpostavljeni s senom obloženi kozolci, nad vasjo pa se dvigajo strme senožeti, gozdovi in še više nad temi bele pečine. Pred vhom v vas se nad cesto beli cerkva. In že tu pri cerkvi je naju z Jožetom pozdravil prvi simbol te vasi. V spomina na slavnega rojaka Ivana Groharja se namreč v Sorici še vsako leto zberejo številni slikarji, ki prenašajo na platno motive iz kraja in okolice. Ob najinem obisku sta tik ob cerkvi vneto slikala dva italijanska slikarja in obenem tu preživljala svoj dopust.

Ze prvi vtis o Sorici je izreden. Opaziti je veliko skrb za čistočo in urejenost kraja. Na gostilni Planinka je tabla z oznakami vseh pomembnejših znamenitosti iz Sorice in okolice. Tu se lahko vsak obiskovalec Sorice hitro orientira in poišče kraj, kamor je namenjen. Taka

skrb za goste je bilo zame precejšnje presenečenje, saj niti po nekaterih bolj znanih turističnih krajih ni opaziti ustreznih oznak in kaži-potov.

Zaradi vsega tega me je močno zanimalo delovanje turističnega društva v tem kraju. Imel sem srečo. Našel sem predsednika TD Naceta Freliha, ki je živ leksikon. Prav vse o Sorici vam ve povedati.

»Kar četrtnina prebivalcev kraja je vključenih v TD. Zato mislim, da tudi uspehi, ki smo jih doslej dosegli, niso naključni. Pred tremi leti smo bili drugi v tekmovanju društev v občinskem merilu, lani pa prvi. Za prejšnjo nagrado od občinske in gorenjske turistične zveze smo lahko opremili eno sobo. Ker nekaterim društvom ta način tekmovanja ni bil všeč, ga letos ni več.«

Kako pa je z letošnjo turistično letino?

»Lahko rečem, da bo letos žetev rekordna. Vse razpoložljive kapacitete so že vse leto zasedene. Letos imamo na

razpolago trideset postelj ali štiri več kot lani. K nam pride veliko domačinov, pa tudi Italijani, Holanci in Nemci niso nobena redkost. V glavnem so to ljudje, ki radi preživijo dopust v miru. Lahko vam povem, da smo morali letos odkloniti zelo veliko ljudi, ki bi bili radi preživeli tu počitnice. Precej je tu okrog že tudi vikendov. Kot zanimivost naj omenim še Zgornje Danje — najvišjo slovensko vas. Tu letos preživlja svoj dopust veliko število ljudi v izpraznjenih hišah. Ze skoraj več je turistov kot domačinov.«

Ob hišah v Sorici so bili postavljeni številni avtomobili. Se posebno veliko je bilo takih z italijanskimi registracijami. Nekateri so se že odločili, da bodo tudi prihodnje leto še prišli v Sorico. Zanimale so me že priprave na prihodnjo turistično sezono.

»S sobami ne bi bilo težav,« je povedal Nace, »treba bi jih bilo le opremiti.« V združenem domu imamo kar štirinajst sob. Naše dru-

Nace Frelih

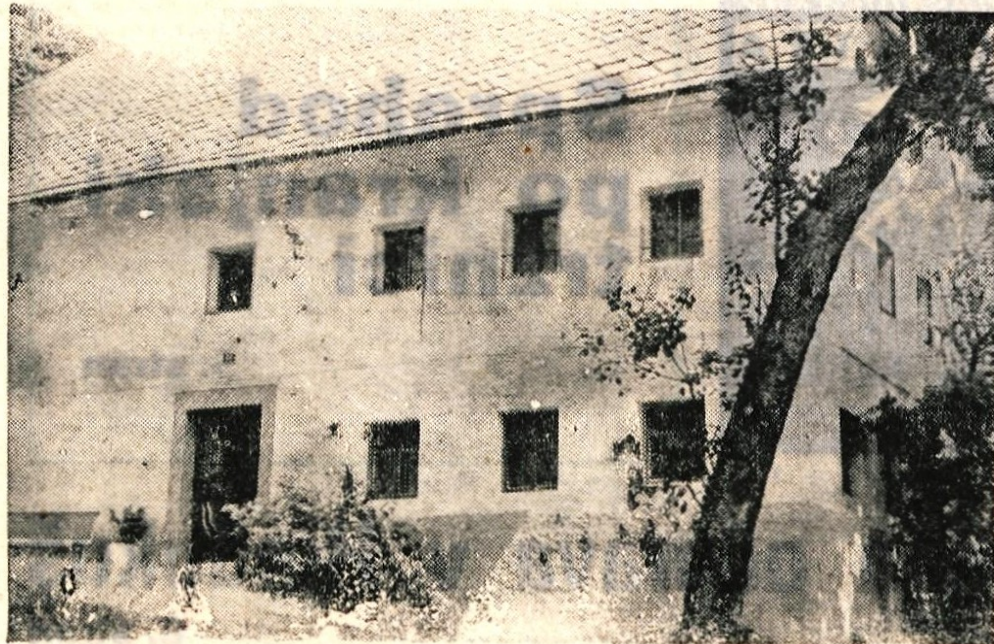
štvo je že pred leti prosilo za kredit, a ni uspelo. Če bi imeli urejeno, bi bilo letos vse zasedeno. Menim, da smo naleteli na veliko premajhno razumevanje, sami pa res ne moremo vsega. Lahko rečem, da je za nas pomembna tudi zimska sezona. V okviru TD že dalj časa deluje smučarska sekcija. V kraju je skakalnica, fantje pa so si lani sami skonstruirali in postavili vlečnico, ker jo kupiti niso mogli.«

Iz vsega povedanega lahko zaključimo, da je TD Sorica za sam kraj velikega pomena. Tudi kako turistično prireditve bi radi pripravili.

»Ze letos smo imeli v načrtu pripravo neke vrste turistične prireditve. Mislili smo na dan mlatičev. Toda, žal, so bile težave večje od možnosti. Morda nam bo pripravitev prireditve uspela prihodnje leto. Menim, da bi morali spoznati pomen prireditve, saj bi bila to reklama za kraj,« je zaključil predsednik TD Sorica Nace Frelih.

Spoznal sem, da je edina ovira za še večji razmah turizma v Sorici cesta. Ostalo bodo marljivi Soričani že uredili.

J. Govekar

V Sorici je še veliko pravih kmečkih hiš. Vse so pokrite s skrilom. — Foto: J. Košnjek

Za visoke stanarine malo udobja

Janez Panjan

njem stroškov za storitve (vode, kanalščine, smetarine, elektrike, kurjave) in osebnih dohodkov zaposlenih. Zato je bilo zvišanje cen v samskem domu nezogibno. Da pa ne bi povišanje preveč prizadelo delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki, je sindikat zadalžil socialno komisijo, da pregleda socialno stanje delavcev in njihovih družin, ki stanujejo v samskem domu. Po potrebi naj predlaga subvencijo. Pomoč kolektiva že prejemale matere samohranilke.

Sindikalni odbor je tudi mnenja, da bi morala Iskra kot ustanovitelj samskega doma čimprej zavzeti stališče o perspektivi doma in poskrbeti za znosnejše razmere v njem.

ALI POTRDITI POVIŠANJE STANARIN ALI ODOBRI TI SUBVENCIJO

Delavski svet tovarne Iskra bo o pritožbi stanovalecev samskega doma razpravljala na seji, ki bo 1. septembra. Pred njim stoji naloga odločiti se za povečanje stanarin ali odobriti dotacijo samskemu domu, poleg te, ki jo že sedaj dobiva. Lani so namenili za popravilo strehe in fasade ter za nakup najnujnejše opreme 150.000 din, letos pa za nakup opreme 10.000 din.

Iz pogovorov s stanovanci in upravnikom samskega doma ter predstavniki splošnih služb in sindikata Iskre skušajmo potegniti nek zaključek. So res samo povišane stanarine vzrok za nejevoljo? Morda bolj kot to razburjajo duhove slabi odnosi med stanovanci in upravnikom. Morda to, da nimajo svojega organa upravljanja. Veliko pa k temu pripomorejo tudi slaba opremljenost doma, neurejene sanitarije, pomanjkanje vode in drugo. Nekdo je rekel, da so določeni problemi v samskem domu vedno bili in bodo, dokler bo samski dom stal. Morda je imel prav, gotovo pa bi se z dobro voljo in z nimanjem za probleme dale marsikaj urediti.

L. Bogataj

vanje v garsonjeri plača najemnica 111,50 din najemnine. Če tam stanuje z otrokom, pa 123,50 din. Stanovanje v enoposteljni sobi velja 92,60 din, v dvoposteljni sobi pa 85,00 din. Dva do trikrat ceneje je kot na Planini. In še primerjava s Projektom. Stanovanje v enoposteljni sobi velja delavca 54 din, v dvoposteljni sobi 45 din. V zimskem času pa dodatnih 5 din za kurjavo.

Zakaj take razlike? V Iskri so stanarine na ekonomski osnovi. Projekt in Tekstilindus pa dajeta domovom večje dotacije. Razlika, ki bode v oči in ki je tako prizadela stanovalece je, tudi v primerjavi z najemninami družbenih stanovanj. Dom nudi usluge hotelskega tipa, zato stanovanci nimajo najemnih pogodb in je tako primerjavo težko delati. Pa vendar. Stanovalec v enoposteljni sobi plača več stanarine kot najemnik trosobnega stanovanja.

Peter Jerman

VZROKI ZA PODRAZITEV

Najemnine so ekonomske. Z njimi se morajo pokriti stroški rednega vzdrževanja

v skupnih prostorih. Potrošni material velja 15,25 din na osebo, električna energija 10 din, vodarina-kanalščina 5,15 din, pranje perila 5 din, obraba pohištva 5,30 din, ogrevanje 36,75 din, topla voda 5,85 din, čiščenje okolice — smetarina 6,05 din in obvezna rezerva 14,60 din. To zneso za enoposteljno sobo 305,90 din, stanovalec v dvoposteljni sobi plača 172,60 din in v troposteljni sobi 128,50 din stanarine. Ženske, ki plačajo manj za čiščenje, pa velja stanovanje v enoposteljni sobi 269,10 din, v dvoposteljni 159,70 din. Družina pa plača za stanovanje 182,10 din mesečno.

Toliko plačajo člani kolektiva Iskre. V domu pa stanuje tudi nekaj delavcev drugih tovarn. Ti plačujejo še dodatnih 43,60 din za »vzdrževanje in amortizacijo zgradbe«. To pa še ni vse. Kdor si je kupil televizor, mora odšteti še 6 din za elektriko, za pralni stroj 20 din, za kuhinjski z močjo preko 2 KW 10 din. Če ima stanovalka otroka, 25 din zaradi povečanja porabe električne energije in vode.

Primerjajmo cene v samskem domu na Planini s cenami Tekstilindusovega in Projektovega samskega doma. V samskem domu, ki ga ima Tekstilindus v Stražišču, stanujejo dekleta. Za stano-

Minili sta dobri dve leti od povečanja stanarin v Iskrinem samskem domu na Planini pri Kranju. Izbruhnili so ugovori, pisala so se pritožbe, ki so razburile duhove v domu in tovarni. Morda še kje drugje. Pritožba je čakala na odgovor, ta je dobil spet novo pritožbo. Čas je tekkel. Stanovanci so plačevali po novih cenah, se nanje privadili in nehali godrnjati. Kdaj pa kdaj je še padla pripomba na račun stanarin in nič kaj udobnih stanovanj.

Toda vse kaže, da se je zgodba izpred dveh let ponovila. Izbruhnila je na dan v hujši, močnejši obliki. Od 1. julija so namreč stanarine za okrog pet starih tisočakov višje. Udobnost bivanja pa nič večja.

Ne bi drezali v problem in o njem razglabljali, vendar smo prizadetim občanom, ki so nas zaprosili, da se seznanimo s stanovanjskimi pogoji v samskem domu in se prepričamo o neupravičenosti ali upravičenosti povečanja stanarin, morali ugoditi.

KAKŠNA SO STANOVANJA?

»Najprej si oglejte prostore, v katerih stanujemo, sanitarije«, so nas povabili stanovanci, ko smo se pred nekaj dnevi oglasili v samskem domu. Sobe, vse enako velike. Okrog 18 kvadratnih metrov merijo. V vsaki dve do tri postelje. Oprema stara, prav nič lepa. Temačni hodniki. In sanitarije. Vode ni. V prvem in drugem nadstropju teče nekaj ur ponoči, le v pritličju jo imajo ves dan. Ker ni vode, so stranišča polna odpadkov. Smrad in roji muh se širijo po bližnjih sobah. Klubski prostor. Nekaj polomljenih stolov. Druge opreme ni. V pritličju družinska stanovanja. V vsaki sobi ena družina. Nekatere čakajo na boljša stanovanja in so tu le začasno, druge so vesele, da imajo vsaj sobico.

»Veliko je pomanjkljivosti, dom je zastarel. Zato menimo, da so stanarine res previsoke«, so menili stanovanci Peter Jerman, Bekelj Boldežar, Janez Panjan, Marija Uršič in Ivanka Bizjak. Vsi so v domu že več let. »Oglejmo si cenik. Najemnina za sobo znaša 89,05 din, za čistilko plačamo v moškem oddelku 101,30 din in 36,35 din v ženskem. Stanovalka si namreč čistijo sobe same, čistilka skrbi le za red

Popoldne pred samskim domom na Planini. — Foto: S Hala

in osebni dohodki. Za nakup nove opreme in večja dela pa prispeva ustanovitelj — Iskra. Letos se je močno podražilo ogrevanje, vodarina, smetarina, kanalščina. Za 16 odstotkov so se povečali osebni dohodki. Če se stanarine ne bi zvišale, bi dom imel do konca leta od 20.000 do 30.000 din izgube. Kaj pa zakon o zamrznitvah stanarin? Dom je hotelskega tipa, vsi stanovanci so prijavljeni začasno, zato zamrznitev ne velja.

SAMOUPRAVA

Samski dom je organizacija združenega dela, ki skrbi za družbeni standard delavcev. Upravljajo jo zaposleni. Upravnik, vratar in čistilka. Predstavljajo upravo in domski svet. Samoupravni organi doma so samoupravni organi Iskre. Stanovanci doma nimajo niti v enem, niti v drugem svojih predstavnikov.

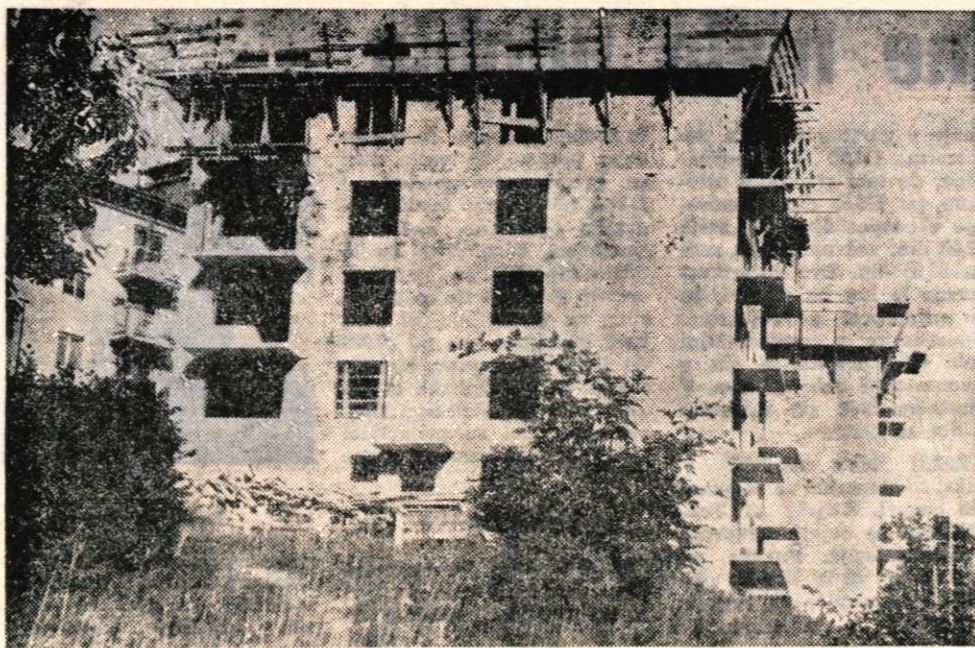
»Premalo smo obveščeni o dogajanjih v zvezi z domom«, pravijo stanovanci. »Za povišanje stanarin smo zvedeli iz novega cenika, ki je bil izobešen na oglasni deski. Kasneje je upravnik hotel sklicati sestanek stanovalecev, a zaradi splošnega razburjenja ni uspel. Vse drugače bi bilo, ko bi stanovanci izvolili izmed sebe svet stanovalecev. Laže bi se pogovorili z upravnikom in predstavniki tovarne. Tako pa težko najdemo skupen jezik.«

»Zmerjaj me, grozijo«, odgovarja upravnik. »Name noma delajo škodo. Kršijo hišni red. Očitajo mi visoke osebne dohodke, čeprav moja plača ni visoka. 1900 din dobim mesečno. In za ta denar delam od jutra do večera. Skrbeti moram za red in mir. Da kdo ne spi tukaj, če ni prijavljen. Posebno dekleta rade skrivajo obiskovalce. Da bi stanovanci imeli svoje organe upravljanja? Saj statut tega ne predvideva.«

Stanovanci se jezijo na upravnika, upravnik na stanovalece. Ker se niso mogli o povišanih stanarinah in vzroki za ta ukrep pogovoriti doma, v domu so se stanovanci sredi junija pritožili komisiji za prošnje in pritožbe pri DS tovarne Iskra. Pritožbo je podpisalo nekaj manj kot sto stanovalecev. Zaradi letnih počitnic bo obravnavana šele v prihodnjih dneh. Pač pa je o njej razpravljala sindikat.

SINDIKAT SE STRINJA

Izvršni odbor sindikata je pritožbo stanovalecev doma obravnaval na seji 2. 8. Meni, da je sprejeto povišanje v skladu s splošnim poveča-

Ko se je letos železarna postavila finančno zopet na noge, se je tudi pri graditvi stanovanj na Jesenicah premaknilo. GIP Gradis gradi začetni stolpnici za gimnazijo, SGP Gorica dokončuje blok vzhodno od kadrovskega doma, SGP Sava pa je pri Cufarju na Plavžu pričelo s še enim stolpičem in kot vidimo na sliki, bodo kmalu do strehe pri dveh stolpičih Za progo. V vsakem bo po 20 stanovanj. Računajo, da jih bodo dokončali do spomladi. Gradbena podjetja grade stanovanja za prodajo. — Foto: B. Blenkuš

Vztrajno in uspešno silijo v ospredje

Mladi člani in pripravniki AO Jesenice so se odločili, da nadaljujejo delo jeseniških Skalašev in povojnih plezalno-alpinističnih generacij, ki so izšle iz jeseniških železarskih vrst. Plezalci in alpinisti z Jesenic so od nekdanjih predstavljali najbolj revolucionarno in progresivno usmerjeno jedro našega slovenskega in jugoslovanskega alpinizma. Od nekdanjih so jeseniški plezalci in alpinisti sestavljali slovenske in jugoslovanske alpinistične odprave v Centralne Alpe, Dolomite, Tatre, Kavkaz, Hindukuš in tudi Himalajo.

Po nekajletnem zastoju se vrste AO Jesenice zopet množijo in pomlajajo. Starejše ple-

zalce in alpiniste, ki so pred leti predstavljali sam vrh slovenskega in jugoslovanskega alpinizma so odlično nadomestili veliko obetajoči mladi plezalci. Mnogi izmed mladih so uspešno prestali ognjeni krst v najtežjih domačih in tujih stenah. Pred njimi niso več varne stene in smeri v Martuljku, Vratih, Kruici in Planici, prav tako pa tudi ne v Dolomitih in Centralnih Alpah. Bili so v stenah Treh Cin, na Matterhornu in Mont Blancu.

Premagali in urotili so smeri v Špiku, Široki peči, Triglavu in Jalovcu, dve mladi navezi sta strli najtrši orch, severno steno Travnika.

Prav gotovo pa ni delo, šolanje in vzgoja mladih plezalcev in alpinistov v AO Jesenice usmerjena samo v vrhovne dosežke. Nikakor ne samo prodor v šesto težavnostjo stopnjo, temveč tudi v kulturno, humano vzgojo in šolanje mladih gornikov, ljubiteljev in obiskovalcev gora. Zato so stalna in priljubljena oblika dela AO Jesenice skupinski planinski izleti in plezalno-alpinistični vzponi v manj znane, odmaknjene in zapuščene predele našega planinskega sveta. Skupinski izleti, vzponi na zasneženi Stol in Triglav, Stenar, Oltar, Rokave in Skrlatico so priljubljena in uspešna mobilizacija in aktivizacija mladih ljubiteljev gora.

Milan Fülls, Vlado Hlede, Roman Česnik in Borut Razinger so poleg bratov Zakrajšek ter številnih deklet zdravo in veliko obetajoče jedro AO Jesenice, ki segajo po vedno višjih in težje dosegljivih ciljih.

Zuro

Seminar za prosvetne delavce

Ze tradicionalni uvodni seminar za prosvetne delavce bo letos razdeljen na dva dela. V petek bo potekal v obliki predavanj, drugi del pa bodo izvedli kasneje z obiskom sarajevske razstave Umetnost v Jugoslaviji skozi stoletja.

Na petkovem seminarju so na programu tri teme. Medobčinski sekretar ZK za Gorjnsko Polde Kejžar bo učitelje seznanil z izhodišči o

idejnosti pouka in izobraževanja, ki so bila sprejeta na XIX. seji CK ZKS, predsednik občinske skupščine Tržič Marjan Bizjak bo podal oris gospodarskega in družbenega dogajanja v občini Tržič, Marija Faganeli — Greif, ravnateljica na osnovni šoli heroja Grajzerja, pa bo spregovorila o novostih v didaktiki.

Seminar pripravlja domača delavska univerza.

-ok

Iztekle so se počitnice

Šola in skrbi staršev

Urice počitnic se neusmiljeno iztekajo. Za nekatere so minile brezskrbno, za druge spet so bile zaradi slabih ocen nekoliko krajše ali »pokvarjene« kot jim pravijo starši, nekaterim so minile v brezdelju, drugim so prinesle nekaj tisočakov za knjige in zvezke. Kakor kdo pač. Za počitnicami zdaj ne kaže zalovati. 1. septembra, začetku novega šolskega leta, pa se ne da uiti. Čeprav bi marsikdo od šolarjev srčno rad prestavil koledar, da ne pogrevamo spet tistega, da bi le šola pogorela.

Konec počitnic pa pomeni tudi začetek denarnih težav za družinske proračune. Iz denarnice, osušene po dopustu, je treba odšteti tisočake za šolske knjige in potrebščine. Medtem ko nas šolar v tretjem ali četrtem razredu z računom za zvezke ne bo spravil ob dobro voljo, pa bo marsikdo zaskrbljen pregledoval račune za prvošolca ali pa osmošolca. Prvošolec bo zakoračil čez šolski prag z drobnarijami, copatami in dvema učbenikoma, tretjega bo dobil zastoj, vrednosti okoli 160 novih din. Točna cena se ne da izračunati, ker je nekaj potrebščin kot so copati in pa šolska torbica odvisna pač od izbire staršev samih. Vendar pa vsota, ki so nam jo prijazno izračunali v Mladinski knjigi v Kranju, ne bo različna več kot za tisočak ali dva (stari seveda). Vse, kar prvošolec potrebuje, je moč kupiti v trgovini. V nekaterih knjigarnah pa je že pošel pomožni učbenik, ki pa bo menda obvezen — Svet pred domačim pragom.

Ko smo že pri učbenikih — kompletna zbirka knjig se dobi le za osmi razred osemletke. Za ostale razrede pa je približno slaba četrtnina učbenikov še v tisku. Najmanj sreče imajo učenci sedmega razreda, tem manjkajo kar trije učbeniki. Založbe obljublajo, da bodo knjige v prodaji že v septembru. Učbeniki do tretjega, četrtega razreda ne predstavljajo še kakšnega posebnega finančnega problema za starše, huje je za višje razrede. Petošolec nosi s seboj knjige vredne enajst starih tisočakov, šestošolec osemnajst (všet je tudi atlas), sedmošolec prav tako, za osmošolca pa veljajo dvaindvajset tisočakov.

Cena za šolske potrebščine pa je spet različna. Zvezki veljajo od 20 do 30 din, treba

pa je šolarju kupiti tudi nalivko, barvice, črnilo, puščico, od tretjega razreda naprej še navadno šestilo, flomastre, kar velja spet vse skupaj nadaljnjih 30 do 50 din. Če je kakšen svinčnik, puščica ali torba uporabna še od prejšnjega leta pa je seveda toliko boljše. Le da nekaterim šolarjem menda kar voda vse odnese, medtem ko imajo nekateri lahko puščico tudi celih osem let. Učbenikom torej lahko poprečno prištejemo še 60 din za šolske potrebščine (če je torbica seveda še cela).

Staršem v tolažbo sebi pa za reklamo je letos Mladinska knjiga pripravila nagradno žrebanje za kupce šolskih in drugih knjig.

SE DRUGE NOVOSTI O SOLAH

Pred kratkim je bilo s spremembo in dopolnitvijo zakona o petdnevem delovnem tednu za šole zagotovljeno tudi šolam, ki doslej niso niti poskusno prešle na skrajšani delovnik, da delajo po novem. V kranjski občini sedaj ni osemletke, ki bi poučevala tudi v soboto. Od srednjih šol imata petdnevni pouk gimnazija in šolski izobraževalni center Sava, pred kratkim pa sta dobili dovoljenje še srednja ekonomska šola in pa šolski center za blagovni promet. Na republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo pa imajo še prošnji tekstilnega centra in pa šolskega centra ZP Iskra ter poklicne šole. Mlekarski šolski center pa verjetno ne bo prešel na petdnevni delovnik, menda zaradi svojega značaja dela v živilski stroki.

Učenci v osemletkah kranjske občine bodo letos zakoračili v iste prostore kot so jih v juniju zapustili. Nova je samo telovadnica šole Franceta Prešerna. Nekaj adaptacij je sicer letos še v načrtu, kaj večjega pa glede šolskih prostorov ne bo.

Morda še ena novost, ki pomeni še korak dalje v posodobitvi pouka. Zavod za šolstvo SRS je izbral šolo Franceta Prešerna v Kranju za avdiovizualni didaktični center. V Sloveniji jih bo še pet ali šest. Namen centra je uvajanje novih izobraževalnih tehnologij v pouk, proučevali bodo vpliv vidnih pripomočkov pri delu z otroci, skratka naloga centra je ugotoviti, kako s sodobnimi učili na najboljši možen način dvigniti kvaliteto pouka.

L. M.

Šolske potrebščine že v prodaji

šolske aktovke in torbice — peresnice in ostali pribor — telovadni copati in dresi — fantovske in dekliške šolske halje — vse vrste zvezkov — papir in ostale potrebščine za šolo

Blagovnica NAMA Škofja Loka

Sprehod po kranjski tržnici

Pride gospodinja s tržnice. Jemlje iz torbe korenček, peteršiljček, solato in se jezi nad branjevkami, nad cenami. Kljub temu čez dan ali dva spet zavije na trg. Zakaj? Zaradi velike izbire? Dobrega blaga?

Ali so pritožbe zaradi visokih cen upravičene? Ali branjevci spravljajo v žep dobičke? Ob sprehodu po kranjski tržnici smo poklepetali z nekaterimi od njih.

»Grozdje, sladko grozdje! Izvolite gospe! Izvolite!« je klical in ponujal blago Duško Samardžija. Menda je najmlajši prodajalec. Letos je dopolnil petnajst let. Od šeste ure zjutraj do šeste zvečer traja njegov delovni dan. Na kranjski tržnici prodaja skupaj z bako. Vsak svojo stojnico imata.

»Baka se je v Kranj preselila že pred leti. Spomladi sem prišel za njo. Ne za stalno, le za nekaj mesecev. Jeseni se bom vrnil domov v Bosansko Gradsko. Vpisal se bom v poklicno šolo. Rad bi se izučil za vodovodnega instalaterja.«

»Kaj prodajaš?«
»V glavnem grozdje in paprike, pa paradižnik, čebulo in drugo zelenjavo. Blago dobivamo iz hladilnice v Zagrebu ali z Reke. Z bako ga morava

takoj plačati. Kako ga bova prodala je najina stvar. Riziko je najin. 'Kad ide, se zaradi, kad se ne proda, se gubi'«.

»So gospodinjice zadovoljne z izbiro blaga?«

»So in niso. Ene gledajo bolj na kvaliteto, druge na ceno. So tudi take, ki bi rada vse prej pretipale, preden bi kaj kupile. Včasih je pri nas nekoliko višja cena kot v trgovini, drugič pa spet nižja. Je pa zato izbira velika. Če kupec ni zadovoljen pri eni stojnici, gre k drugi, tretji.«

Enaidvajsetletna Majda Hartman iz Spodnjih Bitenj že več let prodaja na trgu. Dvakrat do trikrat tedensko pripelje ponudit pridelke domače kmetije.

»Rada delam na kmetiji. Še posebno veselje imam z gojenjem povrtnin. Prav veselje do tega dela me je odvrnilo od misli, da bi se zaposlila drugod. Prodajam zelenjavo, krompir, kumare, solato. Največ poleti in jeseni. V zimskem času pridem sem le redko.«

»In zaslužek?«

»Imam nekaj svojih stalnih strank, ki vedno kaj kupijo. Letos je velika suša in zelenjava slabo uspeva, zato gre vse dobro v prodajo. Največ prodam solate. Če imam 'dober' dan, iztržim okrog 300 din. Velikokrat pa tudi manj. Ta denar je moja in mamina 'plača'. Mama mi namreč pomaga pri pripravi zelenjave za prodajo. Seveda pa vse to ni dohodek. Odšteti je treba stroške za semena, gnojenje, prevoz itd. Če bi pa k temu prištela še delo v vrtu in prodajanje, bi kaj lahko ugotovili, da ima tudi naš kruh trdo skorjo.«

Kumar Olga na kranjski tržnici prodaja breskve in hruške.

Med počitnicami prodaja na tržnici. — Foto: S. Hain

ške. Doma je iz Goriških brd. Sadje in grozdje sta glavna pridelka njihove kmetije.

»Zelo slabe izkušnje imamo z domačo zadrugo. Večkrat se je že zgodilo, da smo že 'prodano' sadje morali zvoziti nazaj domov. Zadruga namreč hoče le trde, še ne popolnoma zrele plodove, ki naj dozori v hladilnici. Vendar je vso letino težko tako hitro obrati. Zato si kmetje pomagamo kakor vemo in znamo. Tudi s prodajo na tržnicah v raznih krajih Slovenije.«

»Letos prvič prodajate v Kranju?«

»Prvič. Tu sem šele deset dni in bom ostala, dokler ne bom vsega prodala. Brat mi pošilja 'robo' po železnici. Za prevoz sto kilogramov sadja plačamo 100 din, nekaj pa stane tudi prevoz od kolodvora do trga. Zato cene ne morejo biti nizke. Nekaj moramo zaslužiti.«

Ne samo sadje, krompir in zelenjavo, še vrsto drugih stvari je mogoče kupiti na kranjski tržnici: pletenine, predpasnike, krila, suho robo, spominke in celo »zlatino«, ki pa seveda nima niti karata zlata v sebi.

Zenska srednjih let je ob stojnici polni »suhe robe« na vso moč ponujala mimooidočim lesene žlice, peharje, košare. Prijaznosti pa je bilo takoj košec, brž ko je zve-

dela za namen našega obiska.

»Kaj bi vam pripovedovala,« je začela v kajkavščini, »veliko stroškov imamo in malo prodajamo. Tu ni kaj za govorit.«

Morda res ni bilo kaj za pripomniti, kajti cene so bile res visoke. Višje kot v trgovinah.

Toliko bolj prijazen pa je bil Tomo Kegljevič s sosrednjega »štanta«. Vse, kar si lahko zamislite, se lahko dobi pri njem. Najrazličnejša krama, »zlatina«, glavniki, ogle-dala, plastični prtički, rože iz papirja in celo ženske obleke in jopice.

»Marsikje sem že prodajal, a v Kranju sem se kar ustalil. Že več kot deset let sem tu. Sam. Družina je ostala doma. V okolici Varaždina.«

»Pa posel?«

»Gre toliko, da se preživimo. Več ne potrebujemo. Kaj bi se človek 'matral'. Samo enkrat živimo.«

Bližalo se je poldne. Kupcev je bilo vse manj. A prodajalci so vztrajali. Vabili so zapoznele kupce in hoteli ponujati »svoje najboljše blago«. Njihov kruh ni lahko zaslužen. Poleti jih muči vročina, pozimi jih zebe. Naga-ja jim dež, veter. Za nameček sitnarijo še gospodinjice. L. Bogataj

Dvakrat do trikrat tedensko pripelje Majda Hartman iz Spodnjih Bitenj na trg pridelke domače kmetije. — Foto: S. Hain

ELEKTRO Kranj

razglašča prosti delovni mesti

dveh nekvalificiranih delavcev
za območje Kranja.

Nastop dela možen takoj. Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. S stanovanji podjetje ne razpolaga.

Prijave sprejema splošna služba podjetja, Kranj, Cesta JLA 6/III do 5. septembra in daje tudi najdajne informacije.

Udarec živinoreji

Sklad za napredek proizvodnje in izvoza koruze je zveznemu izvršnemu svetu predlagal, da bi izdal dovoljenje za IZVOZ 300.000 ton letošnjega pridelka koruze. Po drugi strani pa smo pred nedavnim zvedeli, da zahtevajo živinorejci dovoljenje za UVOZ 600.000 ton koruze, ker domače ni dovolj in jih le intervencija iz uvoza lahko reši.

Kaj se skriva za nasprotujočima si predlogoma?

Kmetijski strokovnjaki trdijo, da v Jugoslaviji ni dovolj živinske krme, predvsem koruze in da jo predelovalne tovarne potrebujejo veliko več. Če teh potreb ne bomo pokrili, bodo nastale na mesnem trgu velike težave, ki jih bomo težko rešili. Enakega mnenja so tudi pridelovalci koruze, saj pravijo, da napovedi o letošnjem rekordnem pridelku koruze niso utemeljene. Pričakujemo lahko za okrog 20 odstotkov nižji pri-

delek, kot smo ga planirali. Tisti, ki zahtevajo izvoz domače koruze, pa se opirajo na podatke o rekordni koruzni letini. Bolj verjetno pa je, da zagovorniki izvoza hočejo le izkoristiti sedanji položaj na svetovnem trgu, ne glede na to, kakšno ceno bo plačalo jugoslovansko kmetijstvo, posebno pa živinoreja. Na svetovnem trgu velja namreč tona koruze kar 74 dolarjev. To pa je cena, ki je koruza doslej še nikoli ni imela. Pridelke koruze je bil namreč letos v svetu slabši in jo razen Romunije in naše države nihče ne izvažajo.

Pomanjkanje koruze doma bi bil takorekoč smrtni udarec živinoreji, saj bi bila kljub izvozu cena koruze na domačem trgu tako visoka, da je živinorejci ne bi zmogli. Ze tako vemo, da je trenutno dražja od pšenice.

-jk

Vojna napoved boleznim vimena

Pretekli teden je bil v prostorih kmetijske zadruge Slo-ga Kranj v Stražišču zanimiv pogovor o zatiranju boleznim vimen pri kravah molznicah. Najpogostejša tovrstna bolezen je mastitis. Posvetovanje je sklical iniciativni odbor za ustanovitev živinorejskega društva Kranj in to na željo, ki je bila izražena na mnogih zborih kmetov-živinorejcev. Posvetovanja so se razen članov iniciativnega odbora udeležili tudi številni veterinarji, predstavnik kranjske občinske skupščine ter predstavniki kmetijskih zadrug. Skoda, da zadruge niso zastopali najodgovornejši, ker bi bila razprava lahko še bolj tehtna.

Na posvetovanju so podprli pobudo za ustanovitev sklada za zatiranje boleznim vimen, v katerega naj bi od prodanega oziroma odkupljenega mleka plačevali kmetje, občina, mlekarja in kmetijske zadruge. Kranjska pobuda je prva v Sloveniji. V kranjski občini je okrog 4500 molznic, mlekarja pa je lani odkupila okrog 7 milijonov litrov mleka. To so le registrirani litri mleka, kajti nekateri proizvajalci prodajajo mleko sami, drugi pa ga zaradi oddaljenosti predelajo doma. Mlekarja naj bi od litra odkupljenega mleka plačala letno v sklad po 1 paro, zadruge kot organizatorji odkupa 0,50 par, kmet 0,25 par in občina 0,15 par od litra mleka. Tako bi se letno v skladu nabralo 130.000 dinarjev.

Vsako leto naj bi veterinarji pregledali četrtno hlevov oziroma molznic v kranjski občini. Tako naj bi bili v štirih letih temeljito pregledani vsi hlevi in njihovi »stanovanci«. Živinorejci bodo dobili sliko svojih molznic, veterinarji pa mesta kjer se naj-

raje pojavlja mastitis. S tem bo prav tako omogočeno sistematično zdravljenje.

Čeprav je veterinar na kmetijskih straneh našega lista že pisal o mastitisu, brez škode lahko še enkrat povemo, da je to najbolj razširjena bolezen in je mleko od bolne krave škodljivo. Nekateri kmetje mastitis zdravijo kar sami z antibiotiki, ki jih lahko kupijo v lekarnah. Zdravljenje traja 4 ali 5 dni in tudi takrat mleko ni zdravo za oddajo v mlekarjo ali potrošnikom. Tu proizvajalci mleka največkrat grešijo, ker ga kljub zdravljenju z antibiotiki oddajajo v mlekarjo. Ta pa ima pri predelavi velike težave. Zato bo potrebna pri zdravljenju velika in natančna kontrola, ker bo samo v tem primeru mlekarja dajala svoj delež v predlagani sklad za odpravljanje boleznim vimena.

Stražiško posvetovanje je podprlo predlog za ustanovitev sklada. Vanj bodo vključeni vsi, ki oddajajo mleko mlekarji, kdor ga pa ne, bo moral plačati določen prispevek in bodo tako tudi njemu veterinarji pregledali hlev. Razen tega bodo potrebni tudi pogovori z zavarovalnico, ki ima zdravljenje mastitisa vključeno v zavarovanje. Najpomembnejšo vlogo pa bodo odigrali zbori zadrugnikov. Živinorejci so se odločili, da bodo na zborih spregovorili o škodljivosti mastitisa in podrobno obrazložili pomen in poslovanje predlaganega sklada. Ustanovitev sklada je odvisna od volje kmetov, proizvajalcev mleka. Ker prav njim povzročajo boleznim vimena največ preglavic, bi kazalo prizadevanja za ustanovitev sklada podpreti!

J. Košnjek

Pred zbori za-družnikov

Po naših kmetijskih zadrugah se bodo kmalu začeli zbori družnikov, ki bodo letos še posebno pomembni, saj so za nami številne razprave o razmerah v kmetijstvu in o njegovi prihodnosti. Omenimo naj samo razprave o organizaciji kmetijstva, o združevanju kmetov, o ustanavljanju sekcij pri občinskih konferencah SZDL, razen tega pa so izredno živi tudi razgovori o uvedbi pokojninskega zavarovanja kmetov. Torej, snovi za zbere zadrugnikov je dovolj. Tudi naše uredništvo želi poročati o zborih zadrugnikov, zato se obračamo na organizatorje s prošnjo, da nam sporočijo, kdaj in kje bodo ti zbori.

-jk

Zgodnje določanje brejosti

Pomen jajčnikov

Pri zakasneli ugotovitvi neuspešne osemenitve ali prekinjene brejosti pride do izgube na razplodu in s tem v zvezi na proizvodnji mleka. Zato je z osemenjevanjem povezano preverjanje brejosti. Jalore živali je treba natančno preučiti in jih zdraviti ali pa izločiti. Cilj razploda pri govedu je zdrav in za življenje sposobno tele vsako leto.

Pri govedu lahko določijo strokovnjak brejost in tudi stopnjo brejosti na podlagi več pokazateljev, vendar pa ima največjo praktično vrednost otipavanje jajčnikov in maternice preko stene zadnjega dela črevesa. Jajčnika sta spolni žlezi, ki nosita v sebi zaklad razploda, tj. ženske spolne celice. Te dozorevajo v določenem zaporedju, hkrati z zorenjem posamezne spolne celice pa se spreminjajo tudi njena bližnja okolica; oblikuje se mešiček, ki je na vrhu svojega razvoja velik 15—20 mm v premeru. Mešiček počne in zrela spolna celica — jajčece — izleti ter potuje proti maternici. Na poti skozi jajcevod oplodijo jajčece semenčice, če je bila samica pravočasno osemenjena. Pri govedu dozori praviloma vsake tri tedne po en mešiček, izjemoma dva ali več, pri svinji pa jih več hkrati (zrela so pri svinji velika 5—8 mm). Na mestu počnega mešička se nato oblikuje žleza, ki jo imenujemo rumeno telo, ki s svojim hormonom vpliva na maternico, da omogoči oplodjenemu jajčecu razvoj v plod. Rumeno telo oplodne živali se razvije po 17. dnevu v zelo aktivno žlezo, veliko 20 milimetrov in tudi več, medtem ko pri neoplojeni krni in se razgrajuje. Rumeno telo se prične razgrajevati tudi po prekinitvi brejosti. Dobro poznavanje teh potekov in praktične izkušnje omogočijo živinozdravniku, da z otipavanjem jajčnikov oceni uspeh osemenjevanja. Živali je treba pregledati enkrat tedensko, in to od prvega tedna po pripustu ter do 35. dne. Odločilnega pomena je pregled 21. in 28. dan po pripustu.

Dr. S. Bavdek

Cevovod iz Maribora je na letošnjem Gorenjskem sejmu razstavljal tudi opremo za sodobne hleve. Na fotografiji »mehanizem« za privezovanje živine. — Foto: J. Košnjek

39 Miha Klinar

Aprilsko sporočilo 1941

Predigra

ZA NAPAD NA SOSEDE
POTREBUJEŠ OLJE, ROPARI!
A MI BIVAMO OB CESTI,
KI K OLJU PELJE

(Bertolt Brecht, Bericht der Serben)

»Oba zunanja ministra — romunski Gafencu in poljski Beck sta se zedinila, da NE POLJSKA, NE ROMUNIJA NE BOSTA SKLENILI OBRAMBNEGA ZAVEZNITVA S SOVJETSKO ZVEZO, pri tem pa poudarila, da TAKO ZAVEZNISTVO ODKLANJAJO TUDI BALTIŠKE DRŽAVE. Tako POLJSKA KAKOR ROMUNIJA ODKLANJATA S POUČENJEM VSAKO ZVEZOVANJE BRITANSKO GARANCIJO ZA OBE DRŽAVI IN MED SNUJOČIM SE BRITANSKO-SOVJETSKIM ZAVEZNITVOM.

To je bila

VODA NA HITLERJEV DIPLOMATSKI MLIN.

Estonka in Letonska sta v izmenjavi mnenj s Sovjetsko zvezo izjavili: Estonka v slučaju vojne — nevtralnost, odnosi med njo in SZ pa so bili urejeni in se jih bo držala v skladu s sovjetsko-estonsko nenapadno pogodbo. Prav tako Letonska, medtem ko je šef estonskega generalnega štaba Laidoner na svojem obisku v Varšavi zvedel, da Poljska odklanja vsako garancijo za Estonko, postavila pa se bo po robu tudi vsaki vojaški pogodbi, ki bi jo Estonka sklenila s Sovjetsko zvezo.

Hitlerja je opogumljalo tudi poročilo francoskega zunanjega ministra Bonnetta o francoski zunanji politiki in o francosko-britanski akciji za pomoč 'ogroženim državam' in garanciji za 'nedotakljivost Poljske, Grčije in Romunije', še bolj pa poročilo 'o sedanjem stanju pogajanj s Sovjetsko zvezo', o katerih Bonnet 'ni mogel povedati še nič določenega, kakšne obveznosti bo ta država sprejela do Poljske in Romunije'.

Izjave, da gre pri pogajanjih s Sovjetsko zvezo 'za več kakor' za sklenitev praznega nesnovnega pakta', se Hitler ni prestrašil. Morda se je celo nasmehnil, ker je Bonnet govoril, da se bo bržkone Anglija pridružila taki obliki pakta, kakršnen je bil 'francosko-sovjetski pakt'. Na ta pakt, kakor vemo, je Francija pozabila že v Münchnu jeseni 1938, a še bolj pred dobrim mesecem, ko je Hitler likvidiral 'ostanek ČSR-Restschechei'. Bonnet je sicer še govoril o 'pogajanjih med Poljsko in Romunijo o medsebojni vojaški pomoči, ki sta si jo 'že zdavnaj obljubili, čeprav samo v primeru vojaškega napada z Vzhoda'.

O tem se je

18. APRILA 1939

lahko z Grafencum pogovarjal Ribbentrop, ki je Gafencu nazdravil:

»Vaša navzočnost nam nudi priložnost za odkrito izmenjavo mnenj, mimo tega pa sem uverjen, da bodo pogovori prispevali k še večji trdnosti že obstoječih prijateljskih odnosov med kraljevino Romunijo in Reichom in da jih bodo še poglobili. Skupni interesi obeh držav kakor tudi plodno sodelovanje na gospodarskem področju opravičujejo najboljša upanja za prihodnost.«

Gafencu pa je odzdravil med drugim:

»Zavedajoč se pomembnosti svoje naloge in v popolnem zaupanju sem se odpravil na pot v Nemčijo, ker sem prepričan, da je dolžnost vplivati in delovati na odgovornem mestu za še boljše razumevanje med našima narodoma. Naš komaj pred nedavnim podpisani gospodarski sporazum gradi na dobrih starih spoznanjih naših nekdanjih gospodarskih odnosov nove in — kakor smo o tem vsi prepričani — prav tako plodne metode sodelovanja. V interesu obeh držav in splošnih interesov reda in miru bomo z našim delom in sodelovanjem dali tej pogodbi pravo vrednost. Naj mi bo kot zunanjemu ministru dovoljeno, da podčrtam smisel te pogodbe z mislijo na besede, ki sta jih v zvezi z našim sodelovanjem izrekla Führer nemške nacije in moj kralj, njegovo veličanstvo Carol in ki služijo ciljem miru.«

Tako mora biti. To spada k diplomatski 'paradi', ki služi 'miru', ki pa za miselnost nemškega imperializma že od nekdaj ni imel drugačnega pomena, kakor pripravo na osvajalne vojne.

Tudi Hitler se je držal tega pravila, ko je naslednji dan ob Ribbentropovi navzočnosti sprejel Gafencu. In prav tako ministrski predsednik in generalni feldmaršal Göring, ki je počastil romunskega gosta. Vsi so se zavedali uslug, ki jih jim je delal Gafencu ne samo z romunsko-nemškim gospodarskim sporazumom, iz katerega je pritekalo gorivo za nemška letala, tanke in motorizacijo, pač pa tudi z 'odklanjanjem slehernega zavezništva s Sovjetsko zvezo', s katerim se je krhala udarna moč Zahoda, nudeča garancijo 'versajskim pritlikavcem', ki jih bo treba drugega za drugim zbrisati z evropskega zemljevida.

Gafencu naj bi z najlepšimi vtisi o 'miroljubnosti Nemčije in njenega Führerja 'zapuščal Berlin in odpotoval v Belgijo, v Bruselj, kjer ga je 21. aprila sprejel v avdijenco belgijski kralj Leopold. V Bruslju je romunski zunanji minister dal intervju, ki ga je bil lahko vesel samo Hitler, saj je tudi Gafencu zavračal Rooseveltov 'strah' za Romunijo, Belgijo in druge države, ki jih je Roosevelt naštel v svojem Apelu.

»Belgija in Romunija vodita enako politiko neodvisnosti in miru,« je izjavil Gafencu in zavračal politiko 'vojaškega in agresivnega obkoljevanja', ki naj bi se prav po 'prizadevanju malih držav spreminilo v obkoljevanje miru'.

25. APRILA 1939

sta se vrnila v Berlin francoski in angleški poslanik, ki sta ju Francija in Anglija odpoklicali v času nemškega vdora v ČSR kot protest proti Hitlerjevi politiki. Hitler se je lahko samo nasmehnil Chamberlainovi izjavi v britanskem spodnjem domu, da 'vrnitev britanskega poslanika v Berlin ni v nobenem primeru soglašanje s Hitlerjevo ustanovitvijo protektorata nad Češko in Moravsko'. Bolj zaskrbljujoča bi bila ta dan zanj novica o izboljšanju odnosov med Sovjetsko zvezo in Poljsko ter o boljšem razumevanju Sovjetske zveze za poljske interese', ko bi jo dali uradni poljski progii in ko bi ne izšla samo v nekaterih poljskih časnikih.

Tudi Gofencov obisk v Londonu 26. aprila, Hitlerja ni razočaral, saj je angleški tisk (Times) poročal, da 'Romunija ne nasprotuje toliko zavezništvu s Sovjetsko zvezo zaradi ideoloških nasprotij, marveč ker se boji, da bi v primeru take sklenitve naraslo protirusko razpoloženje romunskega ljudstva', sicer pa bo 'o tem vprašanju razpravljal po vrnitvi v Bukarešto s sovjetskimi namestnikom komisarja za zunanje zadeve'.

»Romunija v zavezništvo s Sovjetsko zvezo ne bi pristala,« je Hitler vedel, Romunija in Jugoslavija ga pri njegovih načrtih ne bosta ovirali, je bil 27. aprila ob obisku jugoslovanskega zunanjega ministra že prepričan. Bolgarija se na zahod ne bo vezala.

Tako je prišel

28. APRIL 1939 —

dan zasedanja nemškega Reichstaga, na katerem je Hitler odgovoril Rooseveltu. Rekel je, da mu je Roosevelt 'pred nedavnim poslal telegram, katerega vsebina je že znana'. Pri tem telegramu pa gre samo za vljuden taktičen papir', s katerim bi gospod Roosevelt rad naprtil Nemčiji in Italiji 'odgovornost za vojnohujskaške ukrepe plutokratov', kakor se je izrazil Hitler in se potem po stari navadi spravil nad Versailles in 'versajske zločince', kakor je imenoval antanto, ko je govoril o Avstriji in čehoslovaškem vprašanju, še prej pa o posledicah, ki jih je 'imel versajski diktat za Nemčijo in Evropo'. Zavračal je trditve, da Nemčija ogroža druge države. Prisegel je na nemško spoštovanje nevtralnosti 'Nizozemske, Belgije, Švice, Danske itd'.

»Francijo sem že omenil (v zvezi z vrnitvijo Posarja Nemčiji). Italije mi ni treba omenjati. Z njo nas veže najgloblje in najtesnejše prijateljstvo. Ali Madžarske ali JUGOSLAVIJE, S KATERO 'MAMO SREČO SOSEDOV IN S KATERO SMO PRISRCNI PRIJATELJI...«

To 'prisrčnost prijateljstva do Jugoslavije' je Hitler kasneje (12. avgusta 1939) izrazil italijanskemu zunanjemu ministru Cianu, kakor že vemo, z nasvetom, 'naj Italija čimprej zada smrtni udarec Jugoslaviji'. Se pred Hitlerjem pa so to izrazili tudi Himmler (maja 1939) in drugi vodilni nacisti razen Ribbentropa, ki je menil, da bi bilo to 'trenutno nepriporočljivo in preuranjeno', čeprav ni nasprotoval, da bi Italija uničila to 'tvorbo Versaillesa', proti kateri je Hitler naperil tudi tokrat precejšen del svojega, več kakor dvehurnega govora.

VERSAJSKI ZLOČINCI

niso razbili samo Nemčije, razdelili Avstro-Ogrske, marveč so Nemcem celo prepovedali, da bi se prištevali k skupnosti, kateri so pripadali več kakor tisoč let... Jaz pa sem (s priključitvijo Avstrije) odstranil to sramotno stran Versajske pogodbe. Dal sem sedem in pol milijona Nemcem (mislim je Avstrijce) zopet pravico do samoodločbe in (s priključitvijo k Nemčiji) odstranil to demokratično posilstvo nad sedmimi in pol milijoni. Odstranil sem prepoved odločanja nad njihovo usodo in pred zgodovino izpeljal glasovanje. To je dalo rezultat, ki ga niti sam nisem pričakoval in ki so si ga lahko ogledali tudi versajski demokratični posiljevalci narodov...«

Ne glede na to, da je bilo glasovanje Avstrijev za priključitev k Nemčiji izvedeno že po priključitvi in pod nacističnim pritiskom, je bilo po zadušitvi socialistične delavske vstaje februarja 1934 nacistično gibanje že tako močno, da bi Avstrijci glasovali za Hitlerja že pred priključitvijo z zadostno večino, čeprav ne morda z 99,55 odstotki, kakor so po priključitvi. Zato Hitlerjeve priključitve Avstrije ne moremo primerjati s Hitlerjevo zasedbo Sudetov novembra 1938 ali Češke marca 1939, kjer se Hitler ni upal kljub zasedbi spustiti v glasovanje, ali so Čehi zanj ali proti. O tem svojem dejanju je govoril:

»Prvotno je imela Nemčija namen osvoboditi skoro štiri milijone Nemcev v tej deželi (številno je bilo pretirano — op. M. Kl.) iz neznosnega položaja. (V resnici so bili Nemci v ČSR popolnoma enakopravni Čehom, o čemer pričajo tudi praški nemški svetovno znani pisatelji, kakršna sta Werfel in Kafka in nemški pisatelji, ki so po letu 1933 emigrirali iz Nemčije v ČSR — prip. M. Kl.) in omogočiti njihovo vrnitev (vrnitev Sudetskih Nemcev) v domovino in s tem v tisočletni Reich.«

Pri 'rešitvi' tega problema so, kakor vemo, pomagali Hitlerju poleg Mussolinija v resnici

ZAHODNODEMOKRATIČNI POSILJEVALCI NARODOV'

Anglija in Francija, kar pa Hitlerju ni zadoščalo, da bi jim zaupal in je dal proti Franciji že pred 'rešitvijo' sudetskega vprašanja zgraditi na zahodnih mejah Nemčije Siegfriedovo linijo:

Zdaj je že skoro gotova in je (od jeseni) še močnejša za novo linijo utrdb med Aachnom in Saarbrücknom spričo stanja v kakršnem je ta najmočnejši splet utrdb vseh časov danes, je lahko nemška nacija z mirnim prepričanjem utrjevala, da ni moči na svetu, ki bi se ji kdajkoli posrečilo prebiti to fronto.«

Hitler je na ta način indirektno posvaril Francijo, naj ga ne poizkuša ovirati pri njegovih nadaljnjih osvajalnih načrtih, ki pa jih je v tem govoru, ki naj bi bil odgovor Rooseveltu, seveda skrbno prikrival in valil krivdo za zaostrovanje svetovnega položaja na druge, ki so spravili Nemčijo v položaj, da se mora 'brani obtožb in groženj'. Pri nemškem narodu je bilo vendar treba ustvariti psihozo ogroženosti in krivice, ki so jo Nemcem delali drugi, v čemer so bili nemški imperialistični oblastniki vselej mojstri. Prav zaradi 'ogroženosti' s strani ČSR Hitlerju ni zadoščala samo uresničitev 'prve faze', kakor je imenoval zasedbo Sudetov, marveč se je hotel lotiti 'druge faze', ki je naposled samo

'SREDNJEVROPSKO VPRAŠANJE'

V tem vprašanju pa je razsodnik lahko samo Nemčija.

Četrtega junija sta bila Zvone in Janko v taboru dva, Brojan in Peter v taboru ena, ostali pa so bili v baznem taborišču. Načrt je bil sledeč: Zvone in Janko postavita tabor tri in se vrne v tabor dve na počitek, Brojan in Peter gresta v tabor dve, kjer so sedaj nad strmimi snežišči stali trije višinski šotorčki. V njih je bilo za nekaj dni hrane za več oseb. Naslednjega dne naj bi šla oba do tabora tri, postavila tabor štiri in poskušala priti na glavni vrh. Dan za njima naj bi šla Zvone in Janko z nalogo, da varujeta prvo navezo in se poskušata nato povzpeti na oba zahodna vrhova, oz. na glavni vrh, če Brojan in Peter ne bi uspela. Ostali naj bi zasedli tabor ena in dve in se nato pomikali proti taboroma tri in štiri. To je bilo potrebno zaradi varovanja obeh povzpetih navez in ker smo računali, da bi se že katera izmed ostalih navez ob ugodni priložnosti povzpela na enega izmed vrhov. Tak načrt sem sestavil na podlagi trenutne zmogljivosti posameznikov in navez, kar je bilo najboljšo jamstvo za uspeh. Seveda smo pri tem računali tudi na ugodno vreme. Ni bilo važno in odločujoče, kdo bo prvi prišel na vrh. Vsi smo vedeli, da eden ali dva ne moreta uspeli brez ostalih in da je uspeh enega ali dveh uspeh celotne odprave. Obenem je bilo važno, da se v vsakem primeru vsi vrnemo srečno in brez nezgod v bazno taborišče. Kasneje sem, upoštevajoč trenutne okoliščine in z najboljšim namenom, načrt spremenil: tabor štiri ni bil postavljen in

prvi navezi sta zamenjali vloge. Je bilo to prav? Kdo bi vedel!

Ob osmih sem imel zvezo z obema taboroma. Povsod je bilo vse v najlepšem redu. Ob desetih smo opazili Zvoneta in Jankota v ledeni prečki. Hitro sta napredovala. Čiko se je zopet odlično počutil in šotor Kranjčanov se je spremenil v igralnico. Opoldne se je prikazal zvezni s kurirjem, ki mu je nosil poln nahrbtnik hrane. Bolj kot nad povratkom zveznega smo bili razočarani, ker ni bilo za nas nobene pošte. Ni bilo tudi odgovora od naše ambasade, katera naj bi posredovala za obljubljeni vsakodnevne vremenske napovedi preko pakistanskega radia. Vsak večer smo poslušali po tranzistorju vremensko poročilo za češko odpravo, ki je naskakovala Nanga Parbat in za japonsko, ki se je borila s slabim vremenom na Malubingu, kamor smo najprej želeli tudi mi. O obljubljenem poročilu za nas pa ne duha ne sluh! Zvezni je zopet začel barantati: hotel mi je prodati nazaj višinske čevlje, katere smo mu prej podarili! Umaknil sem se k ledeniškem jezercu, razbil ledeno skorjo in si ohladil jezo v mrzli vodi. Ohladitev je bila res prijetna v vročem opoldanskem soncu.

Ob šestih zvečer sta se Brojan in Peter javila iz tabora dve. Pred tem je Brojan že prenesel preko prečke nekaj tovara, da bi šlo naslednji dan hitreje. Zveze s taborom tri nisem dobil. Uro kasneje sta se preko tabora dve javila tudi Zvone in Janko.

GORENJSKA ALPINISTIČNA ODPRAVA V HINDUKUS

ISTOR-O-NAL 10

Piše
dr. Ivo Valič

Prišla sta skoraj do sedla in sedaj sta postavljala tabor tri na višini 6600 m, torej veliko višje, kot smo računali. Tabora štiri tedaj ne bo treba postavljati. Precej časa in moči sta izgubila z iskanjem Jankovega fotoaparata, ki mu je med vzponom padel v ledeniško razpoko. Pri zadnji zvezi sta nam sporočila, da je šotor postavljen in da se odlično počutita. Z ozirom na to sem jima dovolil, da onadva jutri poizkušata doseči sedlo in glavni vrh, Brojan in Peter pa bosta varovala njun povratek in se nato poskušala povzpeti na zahodna vrhova. Svetoval sem jima, da vzameta s seboj poleg fotoaparata samo najnujnejšo opremo in hrano. Razen sorazmerno velike višinske razlike od tabora tri do glavne vrha teren, kot nam je bilo znano, ni bil niti tehnično težak niti zahteven. Bilo pa je potrebno, da vzpon opravita v enem dnevu. Računal sem na njuno odlično kondicijo, trdoživost, željo, doseči vrh in dobro počutje. Toda pokazalo se je, da se nisimo bili dovolj aklimatizirali in v takem primeru tudi najboljša volja in kondicija ne pomagata.

Petega junija smo bili vsi nekako nervozni v pričakovanju ali bomo uspeli ali ne. Vreme je bilo ugodno. Ob osmih sem dobil

sporočilo iz dvojke, da je tam vse v redu. Nikakor pa nisimo mogli dobiti zveze s trojko. Torej sta Zvone in Janko krenila na pot proti vrhu! Tedaj se je sprožila verižna reakcija. Brojan in Peter sta krenila proti trojki, Mišo in Franci proti dvojki, Sandi, Čiko in Joco pa proti enojki. Sam sem ostal za zvezo v bazi. Imeli smo jo pogosteje kot običajno. Ob petih popoldne je Brojan javil, da sta s Petrom prispela v tabor tri in postavila drugi šotorček. Sporočila sta tudi, da sta ugledala precej daleč nad sedlom v snegu ležati nekoga, verjetno Janka. Brojan je takoj šel naprej na pomoč, Peter pa je pripravil toplo pijačo. Mišo in Franci sta medtem že dosegla dvojko in opozorila sem ju na nastali položaj. Kasneje je Peter javil, da gre še sam proti sedlu na pomoč. Dogovorili smo se za zvezo, ki je pa kasneje nikakor nisimo mogli vzpostaviti. Ukrepiti smo morali, kakor smo vedeli in znali Čiko se je vrnil iz enojke v bazo in se brez počitka še ponoči napotil z dvema steklenicama kisika in potrebno opremo nazaj v enojko. S Sandijem naj bi vse to odnesla proti dvojki, Mišo in Franci pa dalje proti trojki.

Ob štirih zjutraj sem še sam krenil na pot, želeč doseči čimprej tabor dve. Iz enojke sem poslal nazaj v bazo Jocota, ki naj bi tam ostal za zvezo. Zelo strm, snežen žleb tik pod dvojko mi je pil kri in komaj sem ga zmoget. Topla pijača, ki sta mi jo ponudila Sandi in Čiko, mi je močno prijala. Popoldne smo zopet ujeli zvezo s taborom tri. Tedaj sem šele izvedel za kaj gre. Mišo in Franci sta javila da je Janko v težkem stanju, da nič ne vidi in da z Zvonetom ne moreta hoditi. Torej je bilo stanje resnejše kot smo pričala-

kovali! Dal sem jima točna navodila, kako naj postopata z njima. K sreči so bili pri roki kisik, topla pijača, zavetje in zanesljivi tovariši! Ker sta bila Brojan in Peter močno izčrpana, sem jima dovolil sestop v dvojko, da bi si opomogla in bila spet nared za nadaljnje posege.

Pod večer sta klecaje od utrujenosti prispela do nas in izvedeli smo nadaljnje podrobnosti. Ko sta Zvone in Janko sestopala po ne preveč strmim snežišču proti taboru tri, je najprej »spodneslo« Zvoneta, nato še Jankota in začela sta se nemotno kotaliti navzdol. Ko sta se po nekaj desetminutov ustavila, se je Zvone z zadnjimi močmi pobral, Janko pa je obležal v snegu. Ko je Brojan prišel do Zvoneta, je ta odklonil pomoč in ga napotil, naj gre pomagat Jankotu, sam pa se je z zadnjimi močmi vlekel proti taboru. Kasneje mu je prišel v pomoč Peter in ga spravil do tja. Brojan je sam precej izčrpan dosegel Janka, si ga položil na hrbet in ga pozno zvečer prinesel do šotorov. Mali Brojan se je izkazal, da le kaj! In Janko je težak in dolg, da ga je moral skoraj prepogniti, da ga je lahko nese! Med padcem sta Janko in Zvone izgubila nekaj opreme, fotoaparate, filme in Janko še očala, kar je imelo za posledico snežno slepoto. Janko je odnesel še nekaj prask po hrbtu in obrazu, sicer pa nista imela drugih poškodb. Vse je kazalo na to, da sta bila neposredna krivca za padec višina in izčrpanost. Postal sem boljše volje, ker sem vedel, da bo pomoč uspešna. Da le ne bi prišlo vmes kaj nepričakovane! Nič ni bilo važno ali sta bila Zvone in Janko na vrhu. Niti spomnil se ni nihče, da bi ju vprašal. Važno je bilo le to, da jima pomoremo navzdol, kar je bila njihova rešitev.

Pri počitku v baznem taborišču »3M«

Planinsko
društvo Kranj

prireja veliko denarno loterijo

Štiri premije in 4004 dobitki v skupni vrednosti 2000 din. Srečke bodo v prodaji do 2. oktobra, žrebanje pa bo 23. oktobra.

Zbrana sredstva so namenjena predvsem za pokritje stroškov gorenjske alpinistične odprave v Hindukus.

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)

234

IV. DEL

»Jih sploh prejema?« se vprašuje in si odgovarja: »Mora jih. Drugače bi se vračala.«

Tri mesece je že minilo, odkar je Slavko odšel. »Zakaj molčiš? Doma smo vsi v skrbeh. Ko bi ne pisal Trlikar svojim, bi sploh ne vedeli, kje si.«

Trlikarjev je domačin. S Slavkom je šel. Slavko ga je celo fotografiral pred odhodom kakor mnoge druge, ki so potrebovali fotografije za potne liste.

»Lahko bi Trlikarjev pisal, kako je s Slavkom,« pravi oče.

»Vsaj nonu piši,« prosi Stefi Slavka. »Trlikarjev piše vsak mesec.«

Sla bi k Trlikarjevim in prosila, naj bi pisali sinu, da bi jim pisal, kako je s Slavkom, pa jo je sram. Ne bi rada, da bi v vasi govorili, da je Slavko ne mara in da ji ni pisal še nobenega pisma.

Pa bo morala iti, morala ...

»V rudniku dela. Z našim in drugimi,« ji povedo pri Trlikarjevih.

»V rudniku?« Stefi ne verjame. Trlikarjev se je zmotil. Slavko ji je vendar pokazal priporočilo inženirja Klavede. »Inženir ga je priporočal kot tolmača. Njegov brat je vendar glavni inženir tamkajšnje rudarsko-industrijske družbe,« si govori. »Tako delo naj bi mu dal, da bi Slavko lahko poleg dela študiral.«

Tako tečejo dnevi.

»Jopič ti pošiljam. Zdaj je že mraz,« piše v začetku novembra. »Stiri mesece že čakam

zaman na tvoje pismo. Zakaj me tako zelo sovražiš?«

»Saj te ne sovražim, mama. Saj te ne sovražim,« govori Slavko v mamino pismo in boža jopič, ki mu ga je spletla in poslala.

»Zakaj ji ne pišeš?« ga vprašuje Trlikarjev.

Slavko ne odgovori in kakor vselej, kadar prejme mamino pismo, nemo strmi skozi okno rudarske barake proti velikim črnim gričem odkopanega premoaga, izza katerih rastejo temno sive goste novembrske megle.

»Le kako naj ji pišem? Le kako? Vse je tako prekleto žalostno in še bolj prekleto krivično,« se čuti ogoljufanega že od dne ko je prišel v ta prekleti rudarski kraj. Takrat je bilo poletje. Sonce je pripekalo in spreminjalo premoagov prah, ki ga je polna vsa dolina, v pravo zadušljivost, ki je človeku legla na pljuča.

— Ho, novi, novi. Ne mislite, da ste prišli v nebesa, — so jih pozdravljali rojaki, ki so prišli že pred njimi.

»Ne, niso bila nebesa,« misli Slavko na mesece, ki jih je preživel tu.

— Jutri začnete delati, — sliši nemškega predelavca, ki jih tu ni malo, saj so domačini in uživajo enake ugodnosti kakor francoski delavci.

— Prav. Čimprej, tem bolje, — se niso protivili, saj so vendar prišli delat in vsak brezdelni dan bi bil izgubljeni dan.

— Stanovali boste v barakah za inozemske delavce. Hranili se boste v delavski kuhinji. Hrana vam bodo vračunavali v zaslužek, verstanden — je govoril Nemeč odsekano in kričavo kakor kak nemški kasarniški feldvebel in jih potem začel klicati po imenu, gospodična Jeannette iz sprejemnega urada pa jim je jemala potne liste in delavske knjižice.

Tudi njega je poklical predelavec in se mučil z njegovim imenom.

— Slafko ... Slafko ...

— Slavko, — ga je popravil sam.

— Gut, Slavko ... Slavko Federle, — mu je šel nemški priimek gladko z jezika.

— Potni list? Delavsko knjižico, — je zahtevala gospodična v francoščini.

— S'il vous plaît, pardonez mois ... — je Slavko spregovoril francosko, da ga je gospodična začudeno pogledala, nato pa prisluhnila, ko jo je vprašal po inženirju Jacquesu Klavedi ...

— Monsieur ingénieur Clasviadas? — ga je začudeno pogledala in ga vprašala, kaj bi rad od njega, potem pa, ko ji je povedal, da ima pismo zanj, mu je rekla, naj počaka, da bo pobrala potne liste in delavske knjižice drugih, potem pa ga je peljala v direkcijsko družbo in mu ukazala, naj jo počaka pred vrati, na katerih je pisalo: inž. Jacques Clasviadas.

Slavko je čakal, dolgo čakal, dokler ni gospodična odprla vrat in mu oholo namignila, naj vstopi.

Vstopil je in zagledal inženirja, na las podobnega bratu, Karlijevemu očetu.

— Zal mi je. V pisarno te ne morem sprejeti, — je bil inženir kratek. Za delo v pisarnah imajo dovolj Francozov na razpolago.

— Toda vaš gospod brat mi je zagotavljal, da mi boste dali delo, ob katerem bi lahko študiral.

— Takega dela pri krampu in lopati ni, dragi dečko.

— Mislim v prostem času, — je popravil, misleč, da se je prej nerodno izrazil.

— To je tvoja stvar, če boš zmogel. A dvomim. Za kopača si videti šibak. A imamo še šibkejša in mlajša. Moral boš krepko poprijeti, če boš hotel dohajati druge in da ti ne bodo nekega dne odpovedali.

— Delo me ne skrbi. Vseeno pa sem razočaran. Vaš brat mi je zagotavljal ...

— Vem, vem. Toda tu je rudnik in ne sinekura. Mi potrebujemo kopačev in ne študentov. Teh je v Franciji dovolj. Ni pa delavcev, oziroma so za družbo predragi. Tuji delavci ste cenejši. Zato jih imamo več kakor Francozov in domorodnih Nemecev. Ti nas stanejo več. Alžirski, maroški, poljski, italijanski in drugi delavci pa so hvaležni, da imajo delo in kruh, ki jim ga domovina ni mogla dati. Tudi ti in tvoji rojaki so lahko Franciji hvaležni.

Zivljenje in delo na hribovskih kmetijah 10

Visoka »baba« — dobra naslednja košnja

Seno pred nakladanjem spehajo na dno parcele, in sicer tako, da zapeljejo voz med dva dolga kupa. Eden naklada, drugi spravljajo skupaj in grabljo. Ko so lojtrnice potne, gre eden na voz, da prijema in poravnava plasti sena. Najprej dajo od spredaj ogle na vsako stran voza, nato še veliko plast na sredo. Potem tisti, ki je na vozu, stopi na to seno (tolči ga ne sme, da se ne zdrobi). Nato pridejo velike plasti zadaj za ogle, da so dobro založeni, najprej na vsako stran in še na sredo. Vsaka plast mora biti nekaj čez prejšnjo, da se dobro sprime.

Tako nakladajo po plasteh do zadnjega konca voza, kjer spet pridejo veliki ogli in sredina, kamor mora tlačilec stopiti. Šele, ko so ogli dobro založeni, jih sme poravnati z grabljami. Sedaj nakladajo proti sprednjemu koncu voza. Tako nadaljujejo v obe smeri tako dolgo, da je voz naložen primerno visoko. Za par konj naložijo zelo visok voz, za samca pa nižjega. Nazadnje dajo še veliko plast spredaj za pod žrd.

Nato nakladalec pada žrdu enemu na vozu. Ta jo mora trdno prijeti, da stoji skoraj pokonci. Nakladalec ovije debelejši konec z močno vrvo. Potem jo oni na vozu položijo podolgem po sredini voza, vendar še ne do konca, ker jo mora nakladalec potisniti še daleč nazaj, tako da se žrd spredaj le malo vidi iz sena. Potem jo gre

zavezat še na zadnji konec, kjer je žrd precej daljša od voza. Vrv vrže čez žrd in jo močno zategne, nato jo ovije še okrog druge lojtrce, vrže še enkrat čez žrd in zelo močno nategne. To delo opravlja najmočnejši moški, da voz lahko res močno poveže. Nazadnje vrv še ovije okrog žrdi in jo zaveže. Tako povezano seno je kot v preši in ga brez skrbi peljejo po klančih in slabih kolovozih.

Ko je vse povezano, voz še ograbijo, da dobi gladko in štirioglasto obliko. Lepo naložen voz je v ponos vsakemu nakladalcu in ga tudi ponosno pelje skozi vas. Nepravilno naložen voz se sesuje že ob prvem večjem pretresu, to pa je velika sramota za nakladalca, zato o njem govorijo še v nedeljo v družbi.

Če pa nakladajo le na pol suho krmo, ni tako važno,

kako je naložena, saj jo že lastna teža drži skupaj. Če je grozila nevihta, smo hiteli delati kupe, da ni zmočilo zagrabka. Ko smo hodili sušiti, smo vselej neshi s seboj kanglico, da smo si natočili vodo pri najbližjem studencu. Za donašanje vode so prišli zelo prav otroci. Če je bila velika vročina, je moral biti eden stalno na rajži, da je sproti napajal žejne kosce in nakladalce. Za malico pa je moralo biti najmanj štefan mošta. Suho seno so ponavadi zmetavali na odre zvečer, da so imeli naslednji dan prazne vozove in čas za košnjo.

Danes imajo že skoraj vsi kmetje motorne kosilnice in slamoreznice s puhalnikom, ki delo zelo olajšajo. Nakladajo seveda še vedno ročno. Sicer pa mehanizacija tudi v Vinharje hitro prodira. Letos bo menda v naši vasi že več traktorjev. Včasih so sosedje vselej tekmovali, kdo bo prej naložil »babo«, to je zadnji voz sena ali otave. Če je »baba« visoka, pravijo, da bo naslednja košnja obilna. In obratno.

Najlepše ob košnji sena je bilo to, da prav takrat zorijo češnje. Ob vsaki parceli je bilo nekaj dreves in tako smo se mimogrede odžejali tudi s češnjami. Tudi za malico smo jih nabrali. Po koš-

nji pa smo imeli veliko obiranja, če je bila dobra letina seveda. Veliko češenj smo posušili, slabše pa nazadnje obrali za žganje. Danes slabše večkrat ostanejo za škorce.

Med sušenjem sena smo ženske vsak prosti čas porabile še za pletev. Plele smo krompir, peso in zgodnje korenje kar je raslo največkrat kar skupaj pomešano, potem pa še zelnik. Njive so morale biti vedno čiste, brez pleve. Tako ni bilo nikoli časa, da bi se sedele v senci.

V začetku julija smo pozele ozimni ječmen. V njem je raslo pozno korenje, zato smo ga žele nekoliko bolj visoko zaradi lažje pletve. Ozimni ječmen je bil robot — klas je imel štiri vrste zrnja. Rabili smo ga le za ljudi, za sok in ješprenj, jarega pa le za živali. Jari se je ločil od ozimnega po klasih, ki so bili ploščati, imeli so le po dve vrsti zrnja. Takoj, ko je bil požet ječmen, so strnišče pobranali, da se je korenje bolj opomoglo. Potem smo ga plele. Morale smo hiteti, ker je moralo biti opleto do velike žetve. Najprej je najmočnejša od plevic njivo močno pograbilo od spodaj navzgor, za vsak cug posebej; s tem je bila pletev močno olajšana, ker

je bilo strnišče čisto in nagnjeno navzgor. Vendar je bila ta pletev ena od najtežjih, saj je bila zemlja zbita še od zime in vroče je bilo, pa suho, da smc napredovale le ped za pedjo. Čeprav smo imele žakljevinaste predpasnike debelo podložene, so nas hudo bočila kolena, saj je ta pletev trajala tudi po nekaj tednov, ker so bili vmes še druga dela. Prsti so nam krvaveli od ostrega strnišča, vendar smo vse potrpežljivo prenašale. Brez poznega korenja, ki se obdrži do pozne pomladi, si uspešne prašičereje namreč nismo znali predstavljati. Tudi bajtarji so ga radi vzeli od kmetov v najem za pletev, tisti seveda, ki so redili svojega pujska.

Marija Frlic
(Prihodnjic naprej)

Gorenjski
kraji
in ljudje

OD RATEČ DO RODIN

V pozabljeni vasi pod Poncami

»Pozabljena, od vseh zapuščena in mrtva je naša vas,« pravijo Ratečani, »včasih smo še krožke in društva imeli, danes je kulturno življenje na vasi popolnoma zamrlo. Le turistično društvo, čeprav še samo v povojih, se v sodelovanju s krajevno skupnostjo za kaj zavzame in napravi. Kmetijstvo v tej naši vasi se bori s kupom težav, komunalna urejenost ni najboljša.«

V tej prijetni vasi pod Poncami, na najbolj severni točki naše države, je tudi v sedanji poletni vročini dokaj sveže in hladno. Vas poznamo le mimogrede — po njeni ozki glavni poti, po kateri se odpeljemo na tromejo in po slapovih rdečih nageljnov, ki vise z vsakega okna. Rateče so mnogo bolj domača, mnogo bolj gorenjska vas kot sedanja Kranjska gora. V Ratečah je vsak gost tako zelo dobrodošel, da ob vsakem posesti lastnica gostilne ali kmečka gospodinja in z njim pokramlja; turistu uresničijo vsako, še tako neskromno ali zahtevno željo. In prav zaradi tega prihajajo že leta in leta semkam in zatrjujejo, da se od Rateč ne bodo nikoli ločili. Posebno starejše turiste privablja gorski zrak in mir ter preprosta kmečka širokosrčnost, odprtost, ki jo je čutili na vsakem koraku.

TURIZEM IMA TRADICIJO

Za Rateče je nasploh značilno, da je prijetno urejena in čista vas. Ne samo pročelja hiš in vrtovi, temveč tudi gospodarska poslopja in notranjost stanovanjskih hiš so snažni in čisti. Nikjer nobenega odvrženega papirja, ni-

kjer nesnage ali zanemarjenosti.

Vendar pa je opaziti vpliv sosednje Italije, sosednjega trbiškega trga. Senčniki in gugalnice na vrtovih, stoli in mize ter drugo, vse so kupili v Italiji. Tudi mladi skorajda ne kupujejo oblek in obutve v naših trgovinah. In tako

tudi turisti, ki preživljajo svoj dopust v Ratečah. Na mejnem prehodu v Ratečah pravijo, da ne mine dan, da ne bi odšli nakupovat v Trbiž: »Vsak dan prinesejo malo,« pravijo cariniki, »in ne moreš jim kaj cariniti. Ko pa po štirinajstdnevem dopustu odidejo, imajo toliko, da skoraj odnesti ne morejo.«

»Pri nas smo s turizmom začeli že v letih pred vojno,« pravi tajnik turističnega društva v Ratečah, Jože Oswald. »V letih 1924 in 1925. Skupaj s tedanjo občino Rateče, si je turistično društvo prizadevalo za razvoj turizma. Začeli smo z zasebnimi turističnimi sobami in leta 1938 smo imeli že 32.000 nočnin in s hotelom Dom Planica 300 postelj. V letih po drugi svetovni vojni smo še vsako leto pridobili nekaj novih zasebnih turističnih sob in danes jih imamo 206 z 38 lastniki, ki jih vse leto oddajajo.

Turisti prihajajo največ iz Vojvodine, Beograda, Zagreba, Nizozemske, Avstrije in Nemčije. Pozimi jih privab-

Jože Oswald

lja Planica s svojimi skakalnici in lepimi smučarskimi tereni, poleti pa lepe izletniške točke v okolici. Lani smo zgradili novo vlečnico ob nekdanji železniški progi in ob 65-metrski skakalnici. Dolga je 300 metrov in ima 99 metrov višinske razlike.

Poleti odhajajo naši gostje do Klanških jezer, do Tamarja ali do bližnjega Trbiža v Italiji, do Beljaka, Celovca, do naših smučarskih skakalnic. Včasih je bil v Ratečah še večji mir, zdaj postaja v sami vasi glasno, ker je prometa preveč. Cesta skozi vas je ozka in slaba. Težave so z vodo, ki je ne bi smelo primanjkovati, še posebno za-

radi maloobmejnega prometa med Italijo in Jugoslavijo. Imamo kar štiri gostilne, skoraj v vseh oddajajo sobe, vse so bogato založene s pijačo in jedajo.

Mislím, da prav turistično društvo še največ stori ne samo za turistični promet, ampak tudi za ostalo urejenost kraja. Asfaltirali smo vsa stranska pota na vasi in pomagali pri gradnji pretvornika za televizijo. Redno skrbimo za čistočo Rateč, razpisali smo tudi nagrade za najbolj urejeno pročelje hiše. Vaščani so to tekmovanje vzeli hudo zares. Tako smo se nazadnje kar težko odločili, komu naj, sicer skromno darilo, izročimo. Zdaj takih tekmovanj ne bomo več razpisali, ker vaščani, brez naših tekmovanj, vestno skrbijo za čistočo in lepoto vasi.

»Še to zapišite,« je dejala Ikonija Kovačević iz Stare Pazove pri Beogradu, »še to zapišite, kako prijetno nam je, nam, turistom, ki prihajamo v Rateče že vrsto let. Tako smo se kraja navadili, da drugam sploh iti ne maramo. Ljudje so prijetni in gostoljubni, prijazni in odlično se počutimo pri njih. Le z vodo imamo stalne preglavice.«

Tudi v poznejših razgovorih z Ratečani smo slišali številne pohvalne besede o njihovem turističnem društvu, ki edino zares živi, edino dela in pomaga na vseh koncih in krajih. Brez njega bi bile Rateče še bolj pozabljene in zapuščene.

obveščča

JUGOBANKA

ekspozitura JESENICE, Cesta maršala Tita 20

- da posluje vsak dan od 7. do 11.30 in v sobotah od 7. do 9. ure.
- Ekspozitura opravlja hranilniško službo, vodi devizne in žiro račune občanov.
- Poleg poslov deviznega in dinarskega varčevanja nudi ekspozitura občanom tudi ostale usluge, vezane na devizne posle npr.: Prodaja deviz za privatna potovanja, odkup in prodaja čekov, odkup tujih valut, plačila in drugo.
- Lastniki deviznih računov ali dinarskih hranilnih vlog, odprtih pri Jugobanki, imajo možnost dobiti stanovanjske in potrošniške kredite.

10. oktobra žrebanje 1. kola denarne loterije v Jugobanki

- Lastniki dinarskih in deviznih hranilnih vlog, vezanih nad 13 mesecev, dobijo za vsakih 1.000 din eno srečko.
- Vse dobitke 1. kola loterije v Jugobanki, v skupni vrednosti 1.000.000 din, bodo izplačevali v gotovini.

Jugobanka — ekspozitura Jesenice
Cesta maršala Tita 20

KAJ JE PISAL

Gorenjec

PRED SEDEMDESETIMI LETI

Stari naš gorenjski tednik je postajal vedno bolj politično obarvan. Boj z nasprotniki vedno bolj srdit. Vrstile so se tiskovne tožbe, popravki in izjave. Bes političnih osti je bil najbolj naperjen na deželnega poslanca dr. Šušteršiča (ki mu je »Gorenjec« pravil le — dr. Zlindra), dekana Koblarja in besniškega župnika Pokorna. Seveda je čas pozneje izgledil ta nasprotstva — a leta 1901 je bilo pač tako ...

Kako stroga so bila naša sodišča pred sedemdesetimi leti, priča naslednja vest v starem »Gorenjcu«:

Porotno sodišče je obsodilo štirideset let starega Jožeta Rakovca iz Vogelj na osem let težke ječe. Mož je kradel iz cerkvenih puščic denar.

Tako »Gorenjec« iz onih dni. Nehote pa se nam vsili primerja z današnjimi milimi in pogojnimi kaznimi za tatvino mnogo, mnogo večjih — dostikrat kar milijonskih — zneskov, kot so bili tisti mladodari po cerkvenih puščicah, saj je bil verjetno le droben drobšč. Pa še precej gumbov vmes ...

Druge vest v »Gorenjcu«, na katero postanemo ne le pozorni, ampak nas prav pretrese — pa je tale:

V Mojstrani je minulo soboto žganje umorilo šestdesetletnega F. Ruarda. Svoj čas je bil to eden prvih kranjskih bogatašev, a zapravljenost je kriva, da je končal kot berač v cestnem jarku.

Ob tej žalostni novici nam misel pohiti prav v čas Prešernovega bivanja v Kranju. V letih od 1846 do 1849 je prvak naših pesnikov imel v Kranju svojo odvetniško pisarno. Ker je bil dr. Prešeren v onem času prvi in edini advokat na Gorenjskem, mu klientov ni manjkalo. Ne le živinski in lesni trgovci, sitarjski podjetniki, suknarji in drugi obrtniki pa tudi kmetje, zemljiški gospodje in vaške soseske, pač pa tudi mo-

gočni fužinarji, kakršen je bil jeseniški Viktor Ruard, so bili prav zadovoljni; ker so v dr. Prešernu dobili izvedenega pravnika, človeka, ki je znal sukati jezik in pero.

Vse kaže, da je bil fužinar Ruard prav dobra stranka Prešernove advokatske pisarnice. V arhivu jeseniške železarnice so mi pred leti pokazali zajeten sveženj pravnih spisov, ki jih je napravil dr. Prešeren za fužinarja Ruarda. Ti spisi so bili prešernoslovju do leta 1966 docela neznan. Tehniški muzej železarnice, ki me je na te Prešernove pravne spise opozoril, je tudi uvidevno poskrbel da so bile vse listine posnete na mikrofilm in ta izročil kranjskemu Prešernovemu muzeju.

O vsebini spisov, kjer gre izvečine za pravne zemljiške spore, seveda ne kaže tule govoriti. Le to nam postane očitno, da je Ruard našemu Prešernu dal dosti zaslужka, vsaj v času, ko je bil pesnik še pri močeh.

Podatek pa, ki ga preberemo v knjigi »Kako Alenka Prešernova svojega brata pesnika opisuje«, nam pokaže fužinarja Ruarda v posebno prijazni luči. Domnevati smemo, da Ruard Prešernu ni bil le preračunljiv klient, ampak tudi dobronarjen prijatelj. Opiramo se pri tem na Alenkino pripoved:

»Ali vam kaj manjka, je neka Kranjica Katro vprašala. To pa zato, ker je vedela, kako bolni doktor težko dela in zavoljo tega malo zasluži. Ne — so Ruardovi s 'Save dali za tožbo, je Katra odvrnila.«

»Imel je doktor njegovo še ne izdelano tožbo. Katra je potem bratu rekla, saj tega Ruardovega denarja še nisi zaslužil. On njej: od tega pa kar tiho bodi; Ruard že ve, zakaj mi je dal denar vnaprej in da jaz potrebujem. Jaz njegovega denarja še nisem zaslužil, pa ga bom.«

»Fužinar Ruard so bili sila prijazen mož. Ruard so sami obiskali doktorja v boleznih. To pa vem, da Ruard denarja za tožbo niso nič nazaj zahtevali.«

Res, med upniki, ki so se oglasili po Prešernovi smrti in zahtevali svoj delež, Ruardovega imena ni bilo ...

Imel pa je Viktor Ruard (1814—1886) veliko družino — otrok je bilo kar enajst. Podatki kažejo, da je bogatija kmalu šla po zlu. Fužine niso bile več donosne, družina pa je tudi zahtevala svoje. In tako srečamo klavno smrt enega od Viktorjevih sinov v »Gorenjčevih« novicah ...

C. Z.

Fantje treh dolin

Nekaj let je že, ko je šest mladih postavnih fantov iz Mislinjske, Mežiške in Dravske doline stopilo skupaj. Povezovala so jih ista nagnjenja, veselje do glasbe. Ustanovili so ansambel narodnozabavne glasbe. Prvi veliki uspeh so fantje dosegli na javni radijski oddaji »Pokaži kaj znaš«. Strokovna komisija jim je prisodila prvo mesto. Po tistem je šel glas o novem ansamblu, ki si je nadel ime »Fantje treh dolin«, po vsej Sloveniji in še v tujino.

»Začetek je bil pravzaprav precej težak,« mi je povedal Konrad Doler, vodja ansambla. »Sprva niti nismo vedeli kaj bi radi. Poskusili smo s popevkami, a takih ansamblov je bilo že takrat pri nas ogromno. Odločili smo se za narodnozabavno glasbo, ki nam je šla bolj od srca in s katero smo tudi prodrli. Lahko rečem, da nam je dala še posebno korajžo zmaga na oddaji »Pokaži kaj znaš«, na katero smo se prijaviли šele na veliko prigovarjanje Bosa Kovačiča in Francija Ogrižka iz ljubljanskega radia.«

Fantje so zdaj že dobro znani. Takole izgleda sestava. Vodja, klarinetist, saksofonist in pevec je Konrad Doler, trobentno igra Adi Smolar, pevec in kitarist je Pavle Štumberger, Marjan Bratkovič, ki je zamenjal Danija Cepina, igra na harmoniko in orgle, Janez Plohl je bas-kitarist in baritonist, samo poje Janko Štruc, Berti Gostenčnik pa je bobnar in obenem novi član ansambla. Z bobnarjem Fantje treh dolin še nimajo posnetkov na radiu, a bodo tudi v tej novi zasedbi kmalu posneli nekaj skladb.

Fantje so precej oddaljeni med seboj. Vaditi pa je treba presneto veliko.

»Iz dveh dolin sva po dva člana iz ene pa trije,« pravi Konrad. »Vaje imamo skoraj redno le v Ravnah. Seveda nas ovira precejšnja razdalja, a z dobro voljo vse to premagamo. Sestajamo se lahko le popoldne, ker smo dopoldne vsi po službah. Moram pa povedati, da se na vsaki vaji z vso resnostjo lotimo dela.«

Kje pa ste že vse nastopali?

»V tujini smo bili že v Italiji, Avstriji in Nemčiji. Veseli smo bili, ko smo videli, da je tudi tam naša pesem užgala. Doma največ gostujemo na Gorenjskem in tu nas ljudje povsod navdušeno sprejmejo. Seveda tudi mi potem še radi obiščemo te kraje. Že na precej veselicah smo po Gorenjskem nastopili letos. Naš zadnji nastop je bil v Kranju zadnji dan Gorenjskega sejma. Poleti igramo v glavnem do ve-

selicah, jeseni in pozimi pa bomo pripravili tudi vrsto koncertov.«

Ansambel je doslej posnel za ljubljanski radio okrog petdeset skladb, vsaj toliko pa jih še igrajo. Fantje so za veselice pravzaprav univerzalen ansambel. Poleg svojih skladb igrajo tudi najpopularnejše popevke. Zbiralci plošč so doslej lahko kupili že pet gramofonskih plošč ansambla Fantje treh dolin — dve mali in tri velike.

In katero pesem ljudje najraje poslušajo?

»Še pred leti, takoj ob ustanovitvi ansambla, je bila

najbolj popularna »Pesem treh dolin«, zdaj pa bi to lahko trdil za »Utrinek mladosti«. Sicer pa, okusi so različni.«

Načrti za naprej, fantje? »Ja, igrali bomo, dokler nas bodo ljudje radi poslušali,« so bili soglasni vsi člani ansambla.

Prepričan sem, da bodo potemtakem morali še dolgo. Posloviti sem se moral od prijaznih fantov. Plesalci so že čakali na ples. Ob odhodu mi je še dolgo zvenela v ušesih pesem Fantov treh dolin — »Fantje veselo zapojmo, iz treh dolin smo doma ...«

J. Govekar

Pevska zasedba ansambla Fantje treh dolin — Konrad Doler, Janko Štruc in Pavle Štumberger.

Za večjo propagando muzejev radovljiške občine

Radovljiška občina spada med tiste slovenske občine, ki se lahko ponašajo z vzorno razvito muzejsko dejavnostjo, pomembno celo v jugoslovanskem merilu.

Zavod Muzeji radovljiške občine združuje Spominski muzej talcev v Begunjah, Kovaški muzej v Kropl in edinstveni jugoslovanski čebelarški muzej v Radovljici. Pred kratkim se je z zavodom povezala tudi nanovo odprta stalna zbirka sirarstva in planšarstva, ki jo je opremil gorenjski muzej, »Stara sirarna« iz Stare Fužine v Bohinju.

Kljub edinstvenim zbirkam in predmetom bogate dokumentarne vrednosti, ki so v vseh naštetih muzejih, doslej širši javnosti, še manj pa turistom, niso bile dovolj poznane.

Obisk, razen v Begunjah, še zdaleč ni tako množičen, kot bi po pomenu teh muzejev moral biti, če bi ljudje vedeli zanje. Prav zaradi tega se je pred letošnjo turistično sezono Kulturna skupnost Radovljica skupaj z zavodom odločila, da posveti večjo pozornost propagandi muzejev. Razen nekaj napisanih

tabel na javnih mestih, ni bilo doslej storjeno ničesar. Tokrat so izdali kvaliteten prospekt v šestih jezikih in ga opremili s pregledno grafično orientacijsko skico v kateri so označeni muzeji. Letos so naklado dvajsetisoč izvodov že razdelili predvsem turističnim društvom, poslovalnicam, hotelom in drugim turističnim organizacijam, kar je naletelo tako pri turističnih delavcih, ki so doslej najbolj občutili pomanjkanje tovrstnega propagandnega gradiva, kot pri turistih na ugoden sprejem. Kljub lepemu vremenu, ki ga letos kar noče biti konec, in ko turistom ni do pohajanja po vročini, se je že po nekaj dnevih obisk znatno povečal, zlasti v čebelarškem muzeju.

Novi prospekt je brez dvoma pomembna propagandna poteza in koristna naložba, ki se bo, če ne že letos, pa drugo leto zagotovo bogato obrestovala.

V prihodnje bo najbrž treba razmisliti o enotni propagandni akciji tudi za vse ostarele muzeje, vključno blejski grad in otok, ki zaenkrat delujeta zunaj zavoda.

JR

Delavska univerza
TOMO BREJC
Kranj

VPISUJE V ZACETNE
IN NADALJEVALNE
SIVALNE TEČAJE

Začetni tečaj bo v ponedeljek, 6. septembra ob 15. uri, nadaljevalni pa v torek, 7. septembra ob 15. uri.

21 medalj za najlepše gumbe

Tovarna gumbov Modelit se je leta 1963 priključila tovarni Svit. V obratu Modelit te tovarne letno izdelajo 20 milijonov modnih gumbov. Od 57 zaposlenih so samo štirje moški, vse druge so ženske.

V Sloveniji izdeluje modne gumbe še Polipeks iz Soštanja in več zasebnikov.

Dvajset milijonov modnih gumbov letno? Veliko, boste dejali. Toda v tovarni Svit so povedali, da imajo več naročil kot lahko izdelajo gumbov in zato gumbe tudi uvažamo, in sicer kar iz 19 držav.

Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani je za razstavo najlepših gumbov Svit od 1964. leta dobil 21 medalj.

Neda Rajner, referentka za pripravo dela v obratu Modelit drži v rokah 21 medalj, ki so jih dobili za najlepše gumbe. — Foto: J. Vidic

Zlata poroka pri Gričarju v Zabrežniku

V soboto, 21. avgusta, je bila v poročni dvorani škofje-loške občinske skupščine častitljiva slovesnost, zlata poroka Ivane in Franca JEREBE z Zabrežnika pri Žireh. Oče Franc, po domače Gričar, je star 81 let, mama Ivana pa je že dopolnila 68. leto.

Slovesen je trenutek zlote poroke. Ženin in nevesti so najprej zapeli najmlajši, nato pa jima je spregovoril podpredsednik loške občine Lojze Malovrh in jima ob tem pomembnem jubileju izrazil spoštovanje delovnih ljudi loške občine. In zaslužila sta to spoštovanje. V zakonu se jima je rodilo 13 otrok, vendar jih je danes živih še 9. Kar štirikrat sta morala okusiti grenkobo smrti najdražjega, kar sta imela na svetu, otroka. Razen tega sta se trdo prebijala skozi kruto življenje. Krpica zemlje je bila premalo za preživljanje številne družine, zato je moral oče še drugje iskati kruh. Tudi krutost vojne je spoznal. 6 let je nosil vojaško suknjo in veliko tednov je prebedel v strelnih jarkih Galicije in Italije.

Potem, ko je predsednik loške občine Zdravko Krvina nalil penečega vina in ko smo nazdravili Jerebovima, smo se pogovarjali s slavlencema in številnimi družinskimi člani. V soboto zvečer so bili prvič po 15. letih ponovno vsi skupaj. Kako srečen trenutek! Dva sinova sta namreč v daljni Kanadi in le redko se vračata preko velike luže. Zato je vsako srečanje z domom še toplejše. Pogovarjali smo se tudi o zdravju, ki je za vsakega starega človeka najdražje, pogovarjali smo se o tem, kje sta se slavljena spoznala in stakala niti ljubezni. Bilo je na maminem domu v Kladju. Veliko kmetijo so imeli in zato so hodili ata tja delat...

Poslovlili smo se. Jerebovi so se odpeljali domov na ohcet. Čisto ta prava je bila. Razlika je bila le v tem, da sta se pred petdesetimi leti Ivana in Franc veselo vrtela, v soboto pa se zaradi šibkega zdravja nista. Srečo sta uživala sede in gledala, kako se vrtijo, pojejo in se smejejo otroci, ki sta jima sredi težkega življenja podarila življenje...
J. Košnjek

Zlatoporočnica Franc in Ivana Jereb z Zabrežnika pri Žireh. — Foto: J. Košnjek

Nič več s konjsko vprego

Podljubelj, zadnje naselje pred mejo, je eden najbolj družbeno razgibanih krajev v tržiški občini. Tudi gasilci ne zaostajajo. Na republiškem tekmovanju v Mariboru so si priborili zlato značko, tesno pa sodelujejo tudi z gasilskimi društvi v občini in z avstrijskimi kolegi v Rožni dolini. Na zadnjem tekmovanju gasilcev v Borovljah so prejeli pokal za 1. mesto med inozemskimi ekipami. Po stopnjah starejših gre tudi mladi rod; na republiškem tekmovanju v Novi Gorici so bili med gorenjskimi ekipami najboljši.

Njihova prizadevnost zato tembolj upravičuje razumevanje širše družbene skupnosti, ki jim je priskočila na pomoč pri nabavi gasilskega avtomobila. Vendar Podljublje pri tem niso bili pasivni. Za novomeško vozilo so zbrali polovico sredstev sami. Prebivalci vasi so prispevali 6.000 din, 12.000 din so domači gasilci prislužili na prireditvah, 5.000 je primaknila njihova krajevna skupnost kot posojilo, medtem ko je občinska skupščina prispevala 15.000 din, občinska gasilska zveza 8.000, BPT pa 1.000 din.

Prejšnjo nedeljo je bil slovesen prevzem avtomobila. Podljubeljskim gasilcem ga je izročil predsednik občinske skupščine Barjan Bizjak, predsednik društva Gašper Golmajer pa je navzočim spregovoril o delu in uspehih domačih gasilcev. Starejšim gasilcem so ob tej priložnosti podelili priznanja.

Doslej so si gasilci morali ob požarih pomagati s konjsko vprego ali pa so vlekli brizgalno kar sami, sedaj pa bodo z avtom prišli lahko na pomoč do večine domačij po hribih, po potrebi pa bodo okrepili gasilce tudi v drugih krajih.

Kaj še več, kot da zaželimo marljivim gasilcem, da bi kmalu dobili tudi drugo novo opremo, saj je sedanja še iz predvojnih časov.

Nov gasilski avto

Gasilsko društvo Kamnik je te dni dobilo iz uvoza nov gasilski avto znamke Mercedes, za katerega so plačali 180.000 din. To je specialni gasilski orodni avto za prevoz opreme in devetčlanske gasilske ekipe. Za nakup tega avtomobila so se odločili, ker

je le-ta najbolj primeren za kamniške ceste.

Lani pa so kamniški gasilci kupili orodni gasilski avto znamke IMV Novo mesto, ki so ga šele letos za občinski praznik izročili svojemu namenu. Tako so kamniški gasilci v letu dni dobili dva nova avtomobila. J. Vidic

Pri semaforju na križišču pri Tancarju na Jesenicah — Foto: B. Blenkus

Kmetijsko izobraževalni center

GRM Novo mesto

vpisuje v šolsko leto 1971/72

1. v tehniško kmetijsko šolo

šolanje traja štiri leta;

2. v šolo za kmetovalce

šolanje traja dve leti, kjer je teoretični del pouka le v zimskem času.

Pogoj za vpis je končana osnovna šola.

Kandidati morajo predložiti:

prijavo za vpis, kolkovano s kolekom za 1 din; spričevalo o končani osnovni šoli; zdravniško spričevalo.

V internatu šole so še prosta mesta za fante.

TRIGLAV KONFEKCIJA KRANJ

triglav

V avgustu razprodaja konfekcije
po znižanih cenah

mali oglasi

PRODAM

Prodam KRAVO dobro mlekarico, ki bo v kratkem tetelila. Mače 4, Preddvor 4218

MOTORNHA VOZILA

Prodam italijanski FIAT 124 letnik december 1967. Brezar Marjan, Kranj, Moša Pijade 48, telefon 23-576 4121

Prodam VW, letnik 1961. Meglič Stane, Sebenje 21 a, Tržič 4201

Nujno prodam po zelo ugodni ceni R-16, dobro ohranjen. Ogled vsak dan. Klemenc Janez, Križe 20 a 4202

Prodam FIAT 750. Jama 38, Kranj 4203

Prodam FIAT 750, letnik 1969. Sutna 61, Zabnica 4204

Prodam FIAT 750, letnik 1962. Stular Lojze, Britof 15, Kranj 4219

Prodam FIAT 750. Naslov v oglasnem oddelku 4220

STANOVANJA

Mirna zakonca nujno potrebuje SOBO. Jalovec Boris, Planina 31, Kranj 4135

Iščem SOBO, po možnosti tudi kuhinjo od Kranja do Tržiča. Plačam eno leto naprej ali po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 4205

Nujno iščem ENOSOBNO STANOVANJE v okolici Bleda (družina z enim otrokom). Naslov v oglasnem oddelku 4206

Mlad zakonski par z otrokom išče enosobno STANOVANJE ali večjo sobo v Kranju ali bližnji okolici. Naslov v oglasnem oddelku 4207

POSESTI

Kupim ZAZIDLJIVO PARCELO v bližini Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 4208

ZAPOSLOTITVE

Za sedem mesecev staro pridno deklico iščem dopoldansko VARSTVO na domu ali v okolici Vodovodnega stolpa. Skuber, Valjavčeva 33, Kranj 4209

Iščem kvalificirano ali polkvalificirano KUCHARICO. Nastop službe takoj. Stanovanje zagotovljeno. GOSTILNA pri JOŽICI, Gozd Martuljek 70, telefon 84-501 4210

IZGUBLJENO

Izgubljen moško ročno URO od Zg. Bele do Pangeršice vrnite prosim na Pangeršico 2, Golnik 4211

Prosim najditelja zamenjane POTOVALKE v avtobusu, dne 23. avgusta na relaciji Kranj — Bled, da jo vrne proti zamenjavi na naslov: Zaplotnik Vinko, Begunjska 13, Kranj 4212

Za čiščenje obraza uporabljajte

LOTION DROGESAN
za nego kože kamilično kremo
DROGESAN

Kozm. kem. obrt P. Sinkovec, Kranj, Prešernova ul. 19.

Iščem Jasenca Tomaža, avtoličarja iz Srednjih Jarš, nazadnje stan. v Kamniku. Naslov sporočite proti visoki nagradi Korošcu, Titova 379, Ljubljana 4213

PRIREDITVE

TVD PARTIZAN DUPLJE zaradi dežja ponovno prireja v nedeljo 29. avgusta ob 15. uri veliko VRTNO VESELICO s kegljanjem za kostruna, ki bo za šolo v Dupljah. Zabavali vas bodo GORENJSKI NAGELJNI 4214

Kranj CENTER

25. avgusta premiera špan. barv. filma USODA NEKE ŽENSKÉ ob 16., 18. in 20. uri

26. avgusta španski barv. film USODA NEKE ŽENSKÉ ob 16. uri, premiera franc. barv. filma ČAS ZA ŽIVLJENJE ob 18. in 20. uri

27. avgusta amer. barv. CS film JEZDEC BREZ MILOSTI ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIC

25. avgusta angl. barv. CS film LIGEJIN GROB ob 18. in 20. uri

26. avgusta amer. barv. CS film REVOLVERAS WACO ob 18. in 20. uri

27. avgusta italij. barv. film STIRJE NA POČITNICAH ob 18. in 20. uri

Tržič

27. avgusta amer. film NEKATERI SO ZA VROČE ob 18. in 20. uri

Radovljica

25. avgusta amer. barv. film VOHUN Z ZELENIM KLOBUKOM ob 18. uri, japonski barv. film TIHOTAPCI ZLATA ob 20. uri

26. avgusta franc. barv. film ŽIVETI PONOČJ ob 20. uri

27. avgusta japonski barv. film TIHOTAPCI ZLATA ob 20. uri

Škofja Loka SORA

25. avgusta amer. barv. film HLADNOKRVNI KAZNJE-NEC ob 18. in 20. uri

26. avgusta franc.-italij. barv. film ORGAZEM ob 20. uri

27. avgusta franc.-italij. barv. film ORGAZEM ob 18. in 20. uri

Zelzniki OBZORJE

25. avgusta amer.-japonski barv. film ZELENA NEVAR-NOST ob 20. uri

27. avgusta amer. barv. film GRIC ŠKORNJEV ob 20. uri

Gostinsko in trgovsko podjetje

Central

Kranj

sprejme v redno delovno raz-
merje

KV prodajalca-ko

za prodajalno na Jezerskem

Nastop službe takoj. Prijave sprejema splošni sektor podjetja Kranj, Maistrov trg 11.

Zahvala

Ob boleči izgubi naše predrage mame in stare mame

Franciške Vovk

roj. Mlakar

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili: na njeni zadnji poti in darovali cvetje. Posebna zahvala duhovščini, posebno gospodu župniku iz Preddvora ter zdravstvenemu in strežnemu osebju internega oddelka bolnišnice Jesenice.

Zalujoči: hčerka Jožica in sin Janez z družinama

Preddvor, Hrušica

Zahvala

Ob tragični, nenadni in nepričakovani izgubi našega dragega sina, brata in strica, komaj 17-letnega

Dušana Šege

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvala vsem govornikom, pevcem, godbi na pihala ter darovalcem vencev in cvetja. Se posebno zahvalo smo dolžni kolektivu ZP Transturist, učiteljem in sošolcem iz Solskega centra za avtomehansko stroko v Škofji Loki, PGD Trebija in gasilcem ostalih društev, TVD Partizan Gorenja vas, g. župniku Valentinu Bergantu in vsem, ki so nam v teh težkih urah stali ob strani. Vsem iskrena hvala.

Zalujoči: ata, mama, brata Janez in Tone ter sestri Ančka in Nada z družinami

Trebija, Sovodenj, Canada

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk« Kranj, Ulica Moše Pijade — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1, stavba občinske skupščine. — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135 — Telefon: redakcija 21-835, 21-860; uprava lista, ma-
tooglasna in naročniška služba 22-152. — Naročni-
na: letna 32, polletna 16
din, cena za eno številko
50 para. Malj oglasi: be-
seda 1 din, naročniki imajo
10 % popusta. Neplačanih
oglasov ne objavljamo.

nesreče

OTROK SKOCIL NA CESTO

V petek, 20. avgusta, popoldne je na Kidričevi cesti v Skofji Loki voznik osebnega avtomobila Alojz Šink iz Delnic zadel 3-letnega Srečka Uršiča. Otrok se je držal matere za roko, v trenutku, ko je avtomobilista oba prehiteval, pa se je otrok iztrgal in skočil na cesto. Huje poškodovanega Srečka so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

NEZGODA V OVINKU

V vasi Log pri Skofji Loki je v petek, 20. avgusta, zvečer voznik mopeda Ludvik Broder iz Gorenje vasi v nepreglednem ovinku dohitel Franca Šibica, ki je peš hodil po sredini ceste. Pešec in mopedist sta se umaknila oba v isto smer. Pri trčenju sta padla in se laže ranila.

ZEBELJ POVZROČIL NESREČO

Na cesti prvega reda v jeprški gmajni se je v soboto, 21. avgusta, zjutraj zabolil v zadnje desno kolo osebnega avtomobila Marjete Koprivšek iz Zg. Pirnič osem centimetrov dolg žebelj. Guma se je izpraznila, avtomobil pa je zaneslo z ceste v drevo. Voznica je bila v nesreči ranjena in so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

CEZ CESTO V SMRT

V soboto, 21. avgusta, popoldne je pri avtobusnem postajališču v Vrbi na cesti prvega reda voznik osebnega avtomobila Ivan Mihelič iz Kranja zadel Danila Viherja, starega 59, ki je z desne strani nenadoma hotel čez cesto. Kljub umikanju v levo je avtomobil pešca zadel. Kmalu po prevozu v bolnišnico je Danilo Viher umrl.

PADEL Z MOPEDOM

V vasi Grad pri Cerkljah je v soboto zvečer voznik mopeda Franc Burger iz Sp. Brnika v ostrem desnem ovinku zaradi neprimerne hitrosti in neizkušenosti (z dovoljenjem se je učil voziti moped) zapeljal s ceste in se zaletel v hlode. Huje ranjenega so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

AVTOBUS ZADEL PEŠCA

Na cesti prvega reda pri Hrušici je v soboto, 21. avgusta, zvečer voznik avtobusa Zdravko Košir pred vozilom opazil pešca, ki je hodil sem in tja po desni strani ceste. Voznik se mu je umikal, pešec Branko Jazbinšek z Jesenic pa je še bolj zakoračil proti sredini ceste, kjer ga je avtobus zadel. Huje ranjenega so prepeljali v jeseniško bolnišnico.

NENADOMA STOPILA NA CESTO

V nedeljo, 22. avgusta, dopoldne je na cesti med Kranjem in Kokrico voznik osebnega avtomobila Tomaž Kurnik iz Ljubljane zadel Marijo Naglič z Brda. Nesreča se je pripetila, ko je Nagličeva v nepreglednem ovinku z desne strani stopila pred avtomobil. Kljub zaviranju je avtomobil Nagličevo zadel. Huje ranjeno so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

PRIPELJAL PO LEVI

V vasi Studeno v Selški dolini je v nedeljo, 22. avgusta, popoldne voznik osebnega avtomobila Janez Ravnihar iz Zg. Luše v ovinku pripeljal po levi strani, iz nasprotnne smeri pa je pripeljal voznik Lampič Janez iz Skofje Loke. Pri trčenju je Lampičevo vozilo vrglo s ceste, kjer se je prevrnilo, drugi avtomobil pa je zadel v kup kamenja ob cesti. V nesreči so bili ranjeni voznik Lampič, njegov sin Janez in sopotnica Vera Mohoriš. Prepeljali so jih v ljubljansko bolnišnico. Škode na vozilih je za 20.000 din.

TRČILA AVTOBUS IN AVTOMOBIL

V naselju Fužine na cesti med Skofjo Loko in Sovodnjem sta v nedeljo, 22. avgusta, popoldne zaradi vožnje bolj po sredini ceste trčila avtobus, ki ga je vozil Franc Gogozar iz Maribora, in voznik osebnega avtomobila Leopold Vušeničnik iz Nove vasi. V nesreči je bila ranjena sopotnica v Vušeničnikovem avtomobilu Cirila Vušeničnik.

NEZGODA PRI PREHITEVANJU

Na Smedniški cesti v Kranju je v nedeljo popoldne voznica osebnega avtomobila Lucija Čičak iz Kranja prehitevala nek avtomobil. Pri tem je njen avtomobil začelo zanašati in je trčil v betonsko ograjo. Vozilo je nato obrnilo in vrglo še v lešeno ograjo. V nesreči so bili huje ranjeni voznica in sopotniki Milenko Gavrič, Stana Gavrič ter njuna hčerka. Prepeljali so jih v ljubljansko bolnišnico.

AVTOMOBILA TRČILA

Na Pševski cesti v Kranju je v ponedeljek, 23. avgusta, dopoldne voznik osebnega avtomobila Janko Nograšek iz Kranja vozil od Javnika proti Kranju bolj po sredini ceste. Ko je videl, da vozi iz nasprotnne smeri avtomobil je zavrl in se umaknil na desno, zaradi kratke razdalje pa se trčenju ni mogel izogniti in je trčil v avtomobil Jožeta Knapa iz Kranja. Ranjeni sta bili sopotnici v Nograškovem avtomobilu. Škode je za 6000 din.

L. M.

Zahvala

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša draga teta

Marija Kunčič

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje in vence ter nam izrazili sožalje. Zahvaljujemo se gospodu župniku iz Bleda ter vsem sosedom, ki so nam pomagali. Najlepša hvala dr. Benediku, dr. Ažmanu, dr. Andoljšku in vsem zdravnikom ter strežnemu osebju bolnice Jesenice. Lepa hvala pevskega zboru iz Ribnega.

Zalujoči: sorodniki

Bohinjska Bela, 23. avgusta 1971

Zahvala

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in strica

Janeza Sajovica

se lepo zahvaljujemo vsem sosedom, posebno družini Ančimer za izkazano pomoč v težkih trenutkih ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje, se poklonili njegovemu spominu in mu darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se dr. Zgajnarju za dolgotrajno zdravljenje in g. župniku za tolažbo v času njegove bolezni. Posebej se zahvaljujemo ZB, upokojujencem, kolektivu Oljarice, sodelavcem mehanične delavnice tovarne Sava, gasilcem in g. kaplanu za spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala pevskega zboru upokojujencev Predoslje za ganljive žalostinke, govornikom Jožetu Steru in Jožetu Cegnarju za poslovilne besede ob odprtem grobu in zvonarjem za lepo zvonjenje. Se enkrat prav vsem lepa hvala.

Zalujoči: žena Marjana in sin Ivan z družino ter drugo sorodstvo

Predoslje, 20. avgusta 1971

Zahvala

Ob prezgodnji smrti naše ljubljene ženske, hčerke, sestre, snahe, svakinje in tete

Pavle Kern roj. Janže

gostilničarke v Cerkljah

se iskreno zahvaljujemo vsem zdravnikom, sestram in strežnemu osebju, ki so ji lajšali trpljenje med njenim zdravljenjem. Toplo se zahvaljujem tudi pevskega zboru, govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu, č. duhovščini za spremstvo, vsem vaščanom, prijateljem in znancem, vsem sorodnikom, ki so jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti in zasuli s cvetjem in venci njen prerani grob. Se enkrat vsem prisrčna hvala.

Zalujoči: mož Ivo v imenu vsega sorodstva

Cerklje na Gorenjskem, 19. avgusta 1971

SGP Tehnik
Škofja Loka

SPREJMEMO

POMOŽNEGA
PROJEKTANTA

Pogoji: gradbeni tehnik
smeri visoke gradnje,
splošna zdravstvena sposobnost

Pismene prijave z dokazilom o strokovnosti in s kratkim opisom dosedanjega dela ali šolanja pošljite v roku 10 dni na naslov: SGP Tehnik, kadrovska služba, Škofja Loka.

Obisk pri naših telesnovzgojnih organizacijah

10 let preddvorskega Partizana

V nedeljo 22. avgusta, so z nogometnim turnirjem, ki je bil na lepo urejenem igrišču v Preddvoru, slovesno proslavili 10. obletnico obstoja TVD Partizan Preddvor-Bela. Člani društva so s prostovoljnim delom prenovili igrišče in je danes po ocenah, izrečenih na nedeljskem turnirju, eno najboljših vaških nogometnih igrišč.

Praznovanje se je pričelo s turnirjem, na katerem so sodelovale enajsterice Predoselj, Trboj, Preddvora in Bele. Zrebr je odločil, da so prvo tekmo igrali domačini in Predosljani. Zmaga gostov je bila gladka, saj so zabili 4 gole, domačini pa nobenega. V drugi tekmi so se domačini pomerili z enajsterico Trboj. Zaigrali so kot prerajeni in zmagali s 4:1. Tekma med Predosljani in Trbojami pa se je končala neodločeno. Tako so zmagali Predosljani, drugi so bili domačini, tretji pa igralci Trboj. Po razglasitvi rezultatov in podelitvi pokala ter praktičnih daril, ki sta jih podarila Gozdno gospodarstvo in Zivila iz Kranja, je bila na igrišču gosposkrbna, a pristrčna slovesnost. Dolgoletni in najaktivnejši člani Partizana Preddvor-Bela so dobili priznanja, pionirka v narodni noši pa jim je na prsa pripela rdeče nageljne.

Ob jubileju preddvorskih in belskih športnikov lahko zapišemo še tole. Vse kaže, da bo v letošnjem tekmovanju v gorenjski nogometni ligi ekipa Partizana iz Preddvora in Bele najmočnejša, odkar sodeluje v tem tekmovanju. Vrnili so se nekateri starejši in izkušeni igralci, ki bodo odlično dopolnili borbenosti mlajših. Dobra uvrstitev v letošnjem tekmovanju bo najlepša nagrada za desetletni jubilej ter največje veselje za zveste navijače.

J. Košnjek

ŠD Triglav še vedno brez predsednika

Sredi junija bi morala biti po sklepu upravnega odbora ŠD Triglav izredna konferenca, na kateri bi sprejeli novo politiko centralnega športnega društva Triglav in izvolili novo vodstvo. Toda do konference ni prišlo, ker pristojnim občinskim organom ni uspelo pravočasno izbrati kandidate za novo vodstvo najmočnejšega športnega društva v kranjski občini. Letos stopa ŠD Triglav že v četrto le-

to, ko nima predsednika, hkrati pa je praktično tudi brez upravnega odbora in delo centralnega društva sloni le na dveh ali treh funkcionarjih. Sekretar ŠD Triglav Jože Kavčič nam je povedal, da bo prišlo do izredne konference končno vendarle v septembru. Upamo, da se bo tokrat napoved le uresničila, kar je želja vseh klubov, ki so združeni v ŠD Triglav in prijateljev športa v Kranju. J. J.

Rokomet

Kranj spet v SRL

Za izpraznjeni mesti v moški republiški rokometni ligi so se na kvalifikacijah v Kozini borili štiri predstavniki: Tržič, Kranj, Griže in Jadran. Favorit je bil vsekakor Tržič, saj je že vrsto let nastopal v najvišjem slovenskem rangu. Toda računica je pokazala drugače, saj so Tržičani izgubili vsa tri srečanja in tako brez osvojenih točk zasedli zadnje mesto. Presenetili pa so Kranjčani, ki so se z drugim mestom po enoletnem premoru spet uvrstili v slovensko ligo.

Rezultati — Tržič: Griže 17:18, Tržič: Jadran 11:16, Tržič: Kranj 12:25, Griže: Jadran 11:9, Kranj: Griže 19:17, Jadran: Kranj 21:11.

Vrstni red: 1. Jadran, 2. Kranj, 3. Griže, 4. Tržič.

-dh

Alples: Idrija 25:4

V okviru priprav za novo rokometno sezono so rokometne Alples v Selcah premagale novega člana republiške lige ekipo Idrije s 25:4 (7:2). Tekma je pokazala, da so domačinke dobro pripravljene za bližnjo sezono, hkrati pa smo videli, da ekipa Idrije ni zrela za republiško konkurenco.

J. J.

Vaterpolo Poraz in zmaga

V zadnjih dveh kolih II. zvezne vaterpolske lige so Triglavani nastopili v Novem Sadu in Subotici. Čeprav so že dve koli pred koncem odpadli iz konkurence za prvo mesto v A skupini, jim ni bilo treba, da so prvo tekmo v Vojvodini izgubili. Rezultat srečanja Vojvodina: Triglav 11:9.

V zadnjem kolu v Subotici pa so brez težav premagali najslabšega nasprotnika II. zvezne lige. Rezultat srečanja Spartak: Triglav 6:10.

Vaterpolisti Triglava so že v začetku prvenstva napovedovali, da bodo v II. zvezni ligi zaigrali tako kot znajo, in da se bodo po enoletnem premoru spet uvrstili v družbo najboljših vaterpolskih ekip Jugoslavije. Toda slika je pokazala drugače. Tako kot v lanskem letu, so tudi letos prva srečanja odigrali v domačem bazenu. Vsa štiri srečanja so kljub slabi igri vseeno pripadala njim, toda na gostovanju jim je sreča obrnila hrbet.

-dh

Kegljanje

Finale v Bratislavi

2. in 3. oktobra bo na šeststeznem avtomatskem kegljišču letošnji obračun za evropski kegljaški pokal. Poleg Triglava so se v finale uvrstili še »Gud Holz« Nürnberg (ZRN), Fortuna-Bern (Svica) ter lanskoletni evropski prvak Motor Dresden-Neustadt (DDR).

Kranjčani se vneto pripravljajo za ta finale. Že v soboto so v Slovenj Gradcu premagali domačine, ki so bili tokrat okrepljeni s Steržajcem (Ljutomer), Miklavčičem (Koper) in Farkašem (Ljubla-

na). V okviru priprav pa se bodo na domačem kegljišču za šesterico, ki bo nastopila v Bratislavi, potegovali še 4., 5., 11., 12. in 14. septembra. V poštev pa bodo prišli tudi rezultati s slovenskega prvenstva za posameznike, ki bo 18. in 19. septembra v Kranju. V načrtu imajo še srečanje z ljubljanskim Gradisom. Za sestavo ekipe pride v poštev vseh devet kegljačev: Turk, Česen, Ambrožič, Prion, Starc, Jereb, Vehovec, Bregar in Kordež.

-dh

Košarka

V II. kolu

šest točk za Gorenjce

Z II. jesenskim kolom so preteklo soboto pričeli s tekmovanjem v ženski in moški slovenski košarkarski ligi. Gorenjski predstavniki so tokrat osvojili šest točk.

MOŠKI — TRIGLAV: RA-DENSKA 111:71 (54:37); igrišče Stanka Mlakarja, sodnika Šuštar in Lotrič (oba Ljubljana), gledalcev 200; koše za Triglav so dosegli: Torkar 16, Lampret 13, Cadež 5, Skubic 9, Lebar 4, Rus 22, Poljšak 20, Slokan 22.

Triglavani so se tokrat gostom Radenske krepko maščevali za poraz iz prvega dela tekmovanja.

LESONIT: KROJ 91:89 (41:45); igrišče v športnem parku, sodnika Varoga in Kobilica (oba Ljubljana); koše za Kroj so dosegli: Logondar 28, Pokorn 30, Balderman 10, Grahek 10, Demšar 4, Braniselj 7.

Kljub temu, da so Skofje ločani v prvem delu povedli, so na koncu zaradi petih osebnih napak ostali na igrišču samo s štirimi igralci.

MARIBOR: JESENICE 69:56 (36:26); igrišče na Taboru, sodnika Holzinger (Zalec) in S. Zule (Slovenske Konjice); koše za Jesenice so do-

segli: Franko 4, Čampa, 4, Noč 4, Božič 14, Vauhnik 18, Bunderla 12.

Pomlajeni Jeseničani so se dobro upirali razigranim domačinom.

ZENSKÉ — KONUS: KROJ 50:81 (20:14); igrišče v mestnem parku, sodnika Jeraj (Trbovlje) in Gregorič (Velenje); koše za Kroj so dosegli: Jesenko 12, Vrbinc 9, Strel 29, Podnar 14, Strniša 4, Brezovar 8, Hafner 5.

Gostje so tokrat brez težav odpravile solidne igralke Konusa.

MARIBOR: JESENICE 37:113 (18:61); igrišče na Taboru, sodnika S. Zule (Slovenske Konjice) in Kučar (Zalec); koše za Jesenice so dosegli: Vudrič I 50, Koren 2, Vudrič II 6, Brtoncelj 29, Ivnik 26.

Jeseničanke so bile premočan nasprotnik mladinski vrsti Maribora. Pri zmagovalkah se je najbolj odlikovala Vudričeva, ki je sama dosegla skoraj polovico košev.

Pari prihodnjega kola — moški: Kroj: Trnovo (95:84), Jesenice: Triglav (52:73); ženske: Jesenice: M. Sobota (93:47), Kroj: Slovan (65:54).

-dh

Plavanje

Nov rekord Mandeljčeve

Na letošnjih balkanskih igrah v plavanju jugoslovanske barve zastopata tudi prsavičica kranjskega Triglava Judita Mandeljčeva in Lidija Svarc. Obe kranjski plavalci sta se odlično odrezali. Tako je 16-letna

Mandeljčeva na 100 m prsnolo s časom 1:21,0 postavila nov slovenski rekord ter postala balkanska prvakinja. Svarčeva pa je na 200 m prsnolo osvojila bronasto medaljo, medtem ko je bila Mandeljčeva peta.

1 vprašanje 3 odgovori

Letos je bilo na Gorenjskem že več zanimivih turističnih prireditev. Vedno več je takih, na katerih pripravijo turistični delavci prikaz kakega starega običaja, ki je morda že skoraj utonil v pozabo. Velikokrat pa nastane vprašanje, če so ti običaji res pristni in niso morda potrjeni. Tri obiskovalce takih prireditev, enega v Hotavljah, v Železnikih in na Jezerskem, smo povprašali za mnenje o tem.

da tudi mlajša generacija spozna življenje svojih prednikov. Menim pa, da tovrstne prireditve marsikje, seveda tega ne morem trditi za Železnike, ne pripravljajo dovolj skrbno in jim gre le bolj za to, da privabijo ljudi na veselico, ki je potem na taki prireditvi osrednji del.

Franc Justin — Hotavljje: Menim, da je zamisel o vsakoletnem semanjem dnevu zelo dobra. Seveda ta še zdaleč ne more biti tak kot včasih. Še prav dobro se spominjam, kakšen je bil prvi semanji dan. Pet let mi je bilo, ko sem bil prvič na sejmu. Na levi in desni so bili postavljeni 'štanti' in ogromno živine so prignali kmetje za prodajo. Na današnjem dnevu seveda tega ni. A vseeno se mi zdi, da je prireditev dobra, saj mladi lahko vsaj malo spoznajo življenje svojih prednikov. Seveda bo z leti lahko semanji dan dobil še boljšo podobo. Za začetek je pa kar dober.

Tončka Lotrič — Železniki: »V Železnikih in okolici je bilo še pred kakimi desetimi leti veliko klekljarij in je zato čipkarski dan kar prava prireditev za ta kraj. Od takrat, ko smo čipkarski dan vpegljali, pa do letošnjega čipkarskega dne je umrlo že več kot dvajset dobrih klekljarij. Zato je kar potrebna taka prireditev,

Lojze Eržen, Jezersko: »Zdi se mi, da je sedanji Ovčarski bal na Jezerskem veren prikaz prihoda ovac s planine. To pa zato, ker so organizacijo bala prevzeli starejši jezerski kmetje, ki vso stvar dobro poznajo in so jo tudi sami doživeli. Vse, kar pa se dogaja po prihodu ovac s planine, je bolj komercialnega značaja. Pravilno je, da organiziramo take prireditve in s tem rešujemo stare navade, da ne bodo tonile v pozabo. Mislim pa, da je zanje pri mladih premalo zanimanja. Postajamo vse preveč 'industrijska družba'.

J. Govekar
I. Košnjek

Začetki trziškega radia. Foto: F. Perdan

Ustanovitelj lokalnega radia — občinska konferenca SZDL Tržič — je pred kratkim pripravila razgovor o programski problematiki lokalne radijske postaje. Le-ta deluje že deveto leto, od lani pa je organizacijsko povezana v mrežo slovenskih radijskih postaj pod okriljem RTV Ljubljana. Centralna slovenska radijska hiša je prevzela precejšen del bremena vzdrževanja radia, vendar je bila po toliko letih delovanja potrebna izdatnejša investicija za tehnično opremo studija. Z enako, oziroma celo zmanjšano dotacijo iz občinskega proračuna v preteklih letih, je lokalni radio zašel v precejšnje težave, ki jih je začasno rešil z najetjem posojila, je pa to kratkoročno in letne anuitete za ta majhen zavod niso malenkostne.

Zato ni presenetljivo, da je razprava zašla najprej na to področje. S predstavitvijo oddajnika na bistrški grad v septembru, bo slišanost radia postala precej večja, izgibile bodo zlasti sence v južnem predelu občine. S tem pa bo Tržič končno tudi lahko ujel že večkrat napovedani drugi program ljubljanskega radia. V tehničnem pogledu so zdaj v Tržiču sposobni uvesti program vsak dan, niso ga pa v finančnem. Zato bodo kljub načrtom ostale 4 oddaje tedensko.

Vsebino programa so sklenili popestriti, še bolj aktualizirati. Ze doslej so nekatere stalne oddaje zelo poslušane (»Predstavljamo vam...«, mladinska, turistična in kulturna oddaja), v bližnji prihodnosti pa pripravljajo ciklus o republiških ustavnih spremembah ter izobraževalne teme v okviru programa splošnega ljudskega odpora. Se posebej zanimiv utegne biti splet 13 oddaj »Po naših krajevnih skupnostih«, s katerim bodo začeli v jesenski sezoni.

Kljub nekaterim utemeljenim kritičnim pripombam so predstavniki družbenopolitičnih organizacij priznali mesto in vlogo, ki jo odigrava lokalni radio v samoupravnem življenju družbenopolitične skupnosti občine Tržič. — ok

Devet let radia Tržič

sveže
pakirano
meso

ŽIVILA

gorenjska kreditna banka

KRAJN BLED RADOVLJICA JESENICE
TRŽIČ ŠKOFJA LOKA ŽELEZNIKI

vloži svoj
denar

v
banko